

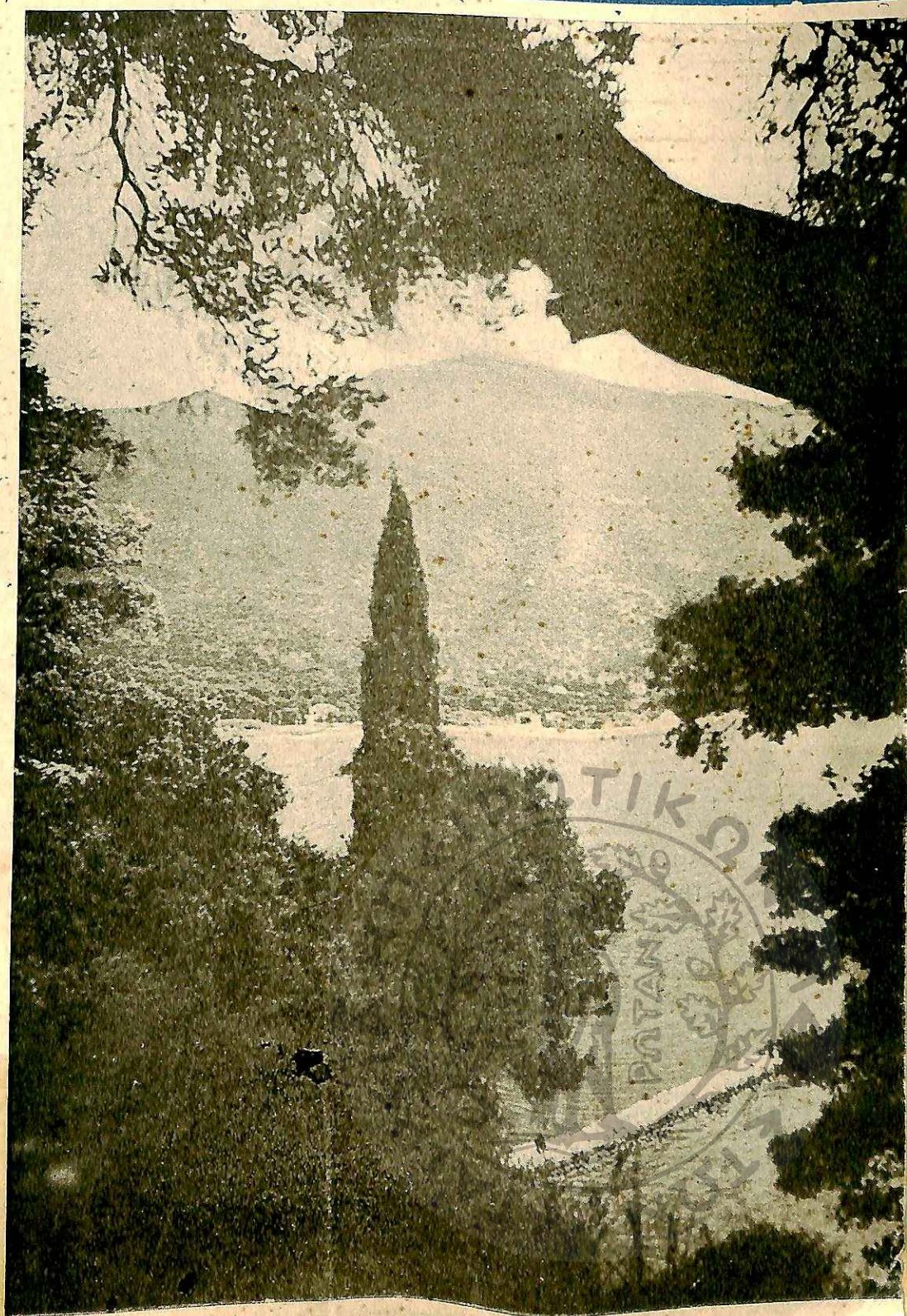
ΕΛΛΗΝΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ
ΕΘΝΙΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
1940

ΕΛΛΗΝΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

ΟΡΟΙ ΕΓΓΡΑΦΗΣ:

Συνδρομή έτησία	Δρ. 100	ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ:	
> εξαμηνιαία	60	'Απλού	Δρ. 10
'Εξωτερικού έτησία	200	Διπλού	15

Αι συνδρομαί ἄρχονται τὴν 1ην 'Ιανουαρίου καὶ εἶναι προπληρωτέαι.

Διεύθυνσις καὶ Γραφεῖα: 'Αλεξάνδρου Σούτσου 26

'Επὶ τῆς Συντάξεως: ΕΛΜΙΝΑ ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

"Οπου μᾶς τάξη τὸ καθήκον ὑπὸ 'Ελμ. Παντελάκη. — 'Η ἐθνικὴ ἀνάγκη τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης ὑπὸ 'Ελ. Παπανδρέου. — Κέρκυρα — Καρδάκι, ποιήματα ὑπὸ Λ. Μαβίλη. — Πῶς βλέπω τὴ ζωὴ ὑπὸ J. Krishnamurti. — Τὸ διήγημά μας: Κόκκινο στὰ χεῖλη ὑπὸ 'Ιωάν. Μπουκουβάλα 'Αναγνώστου. — 'Αγάπες, ποίημα ὑπὸ Κ. Παλαμά. — Τὸ Ρουμανικὸ Θέατρο. ὑπὸ

Κατερ. Κακούρη. — 'Η ἐπίδρασις τοῦ γένους στὸν χαρακτήρα ὑπὸ 'Ιφιγ. Φράγκου. — Αἱ σχέσεις μας μετὰ τὰ παῖδιά μας, ὑπὸ G. W. Leadbeater. διασκ. 'Αγ. Ζάννου. — Πρωτοπόρες γιάτρισσες ὑπὸ Ε. Ρ. Γυναῖκες τῆς ὑπαίθρου ὑπὸ Ε. Τ. — 'Απὸ τὴν κίνησι τῶν σωματείων μας. — 'Εκδόσεις. — Εἰδήσεις. — Πρακτικὲς ἱατρικὲς συμβουλές. — Μόδες.

'Η εἰκὼν τοῦ ἐξωφύλλου παριστᾷ τοποθεσίαν τῆς Κερκύρας. Σκίτσο διηγήματος Δίδος Μητσέα.

Ὁραιότατα Μάλλινα σὲ νέα σχέδια καὶ χρωματισμοὺς καὶ Μεταξωτὰ τῆς ἐποχῆς παρέλαβον τὰ Μεγάλα Καταστήματα

Δ. Μ. ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ & Σ^{ΙΑ} Α.Ε.

Κεντρικόν: Εὐαγγελιστρίας 7. Τηλ. 21-400

'Υποκατάστημα: Ἑρμοῦ 21. Τηλ. 23-861

ΠΟΛΕΙΤΑΙ ΜΟΝΟΝ
ΕΙΣ ΔΟΧΕΙΑ
ΟΥΔΕΠΟΤΕ
ΧΥΜΑ

Οικονομικὴ διότι ἔχει

τερασίαν ἀπόδοσιν

Πρὶν γεννηθῇ τὸ παιδί

Τὸ νέον βιβλιάριον **CLAXO** πραγματευόμενον περὶ τῆς ζωῆς τῆς γυναικὸς κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐγκυμοσύνης παρέχεται δωρεὰν παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων.

ΣΤΑΜ. ΧΑΡΒΑΛΙΑΣ Α.Ε.

ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ 52 - ΑΘΗΝΑΙ

Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλεται ἐναντὶ λήψεως γραμματοσήμου τριῶν Δραχ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΤΑΜ. ΧΑΡΒΑΛΙΑΣ
ΔΩΡΕΑ 'Α' Πληρωμένα
10-2-81
ΗΜΕΡΟΛ. 30254
ΑΡΙΘ.

Ἡ καλὴ καὶ ἄψογη διακόςμησις τοῦ σπιτιοῦ σας
εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ λεπτοῦ γούστου τῆς οἰκο-
δεσποίνης καὶ τῶν ἐξαιρετικῶν ὑφασμάτων
ἐπιπλώσεως τοῦ Καταστήματος

„ΡΥΘΜΟΣ“

BOYΛΗΣ 22

Scherk Face Lotion

Μόνον μιὰ καλὰ κα-
θαρισμένη ἐπιδερμι-
δα μπορεί νὰ εἶναι
φρέσκια κι' ὥραία.
Ἡ Λοσιὸν Προσώπου
Σέρκ εἰσχωρεῖ μέχρι
νὰ πόρων, ἀφαιρεῖ τίς
ἐξαιριάζει τὰ μι-
κροὶ ἐπιδερμίδα μπορεί ν'
ἔθωρα. Οἱ ἀνοικτοὶ πό-
ροι, τὸ ἔδερμα γίνεται
τρυφερό καὶ λεῖο. Ἡ
Λοσιὸν Σέρκ προ-
στατεῖ τὴν ὥμο-
ρφιά τοῦ προσώπου.

ΜΕΤΑΞΩΤΑ ΧΡΥΣΑΛΙΔΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ, 26

ΕΤΟΣ Κ'

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1940

APIΘ. 11

Ὅπου μᾶς τάξι τὸ καθῆκον...

Ἡ ὕλη τῆς «Ἑλληνίδος» ἦταν ἤδη στοιχειοθετημένη, ὅταν ξαφνικὰ βρέθηκε ἡ πατρίς μας περιπλεγμένη στὴν παγκόσμια σύρραξι.

Ἐνσυνείδητα καὶ θεληματικά, ἡ Ἑλλάς προτίμησε τὸν σκληρὸν ἀγῶνα, τὶς βαρεῖες δοκιμασίαι ἑνὸς πολέμου ἀφαντάστως ἀνίσου εἰς ἀριθμὸν μαχητῶν, ἀπὸ τὴν ταπεινῶσι τῆς ἀνάνδρου ὑποχωρήσεως στὴ βία καὶ τὸν καταναγκασμό, ἀπὸ τὴν ἀτίμωσι τῆς χωρὶς ἀντίστασι παραχωρήσεως σ' ἓνα βάνανσο ψευδοκατακτητῇ καὶ τοῦ παραμικρότερου μέρους τῆς πατρικῆς τῆς γῆς,

Ἀτρόμητα, περήφανα ἡ Ἑλλάς ἔβαλε τὴν Τιμὴ ψηλότερα ἀπὸ κάθε γῆινο ἀγαθόν. Τὸ «πνεῦμα τὸ ἡρωϊκόν» στὸ ὁποῖο στηρίζεται ἡ δόξα τῆς παλαιᾶς ἐπικῆς ἐποχῆς, ποὺ τὸ φανταζόμεθα ὁλότελα σβυσμένο στοὺς σημερινοὺς ὑλιστικοὺς καιροὺς, ξαναζωντάνεψε γεμᾶτο σφρίγος, ὁλόφωτο κι' ἀκτινοβόλο, μέσα στῶν Ἑλλήνων τίς καρδιὲς ποὺ μ' ἐνθουσιασμό δέχθηκαν τὴν γενναία ἀπόφασιν τῶν ἀρχηγῶν τῆς χώρας τῶν, τοῦ Βασιλέως τῆς καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς.

Κ' ἐνῶ οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου μας θὰ πολεμοῦν, γιὰ νὰ συντελέσουν καὶ αὐτοὶ μὲ τὴν ἡρωϊκὴ καὶ πεισματικὴ τους ἀντίστασι νὰ ξανακυριαρχήσουν ἐπάνω στὴ γῆ «οἱ αἰῶνιες ἀρχές τῆς ἠθικῆς, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας» (1) καθῆκον ἡμῶν τῶν γυναικῶν θὰ εἶναι νὰ ὑποβοηθήσωμε μὲ ὅλες μας τὶς δυνάμεις τὸν δύσκολο ἀγῶνα. Μαζὶ μὲ τὴν γαλήνη, τὴν ψυχικὴ μας ἀντοχή, τὸν πατριωτικὸ μας ἐνθουσιασμό, ὅς σπεύσωμε νὰ προσφέρωμε ὅλες πρόθυμα τὴν συστηματικὴ καὶ πειθαρχημένη ἐργασία μας, σὲ κάθε ἀνάγκη — καὶ θὰ εἶναι αὐτὲς ἄπειρες — ποὺ μὲ τὸν χρόνον θὰ παρουσιάζωνται.

Ἡ διάθεσις τόσο τῶν ψυχικῶν μας δυνάμεων ὥσο καὶ τῆς προσωπικῆς μας ἐργασίας, ὄχι μόνο γιὰ τὴν ἀνακούφισι τῆς δυστυχίας καὶ τοῦ πόνου ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ὀργάνωσι καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀντιστάσεως, εἶναι τὸ μικρὸ ἴσως μὰ βασικὸ λιθαρί πού εἶναι στὸ χέρι κάθε Ἑλληνίδος νὰ βάλῃ γιὰ ν' ἀνεγερθῇ τὸ λαμπρὸ οἰκοδόμημα τῆς Νίκης.

ΕΛΜΙΝΑ ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ

(¹) 'Από την απάντησι τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως κ. Ἰ. Μεταξά στὸν Πρωθυπουργὸ τῆς Μεγ. Βρετανίας, κ. Ο. Τσώρτσιλλ.

Ἡ ἐθνικὴ ἀνάγκη τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης.

Ἡ «Ἑλληνίς,» ἐμπνευμένη πάντοτε ἀπὸ πατριωτικὰ καὶ ἀνθρωπιστικὰ ἰδανικά, κάμνει ἐκκλησιν θερμὴν πρὸς τὰς Ἑλληνίδας, γιὰ νὰ βοηθήσουν μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις τῶν τοῦς πάσχοντας συμπατριώτας μας.

Ἡ δυσκολία τις ὅποιος δημιουργεῖ ὁ παγκόσμιος πόλεμος, περιπλέκουν ἔξαιρε-

τικὰ τὴν ζωὴν καὶ τῶν εὐπόρων ἀκόμη
οἰκογενειῶν, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀπόρους κα-
ταντὰ τραγικόν. Ἄν εἰς τίς ὁμαλὲς περι-
στάσεις μεγάλο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ μας
ὑποσιτίζεται τώρα ὁ κίνδυνος γίνεται
ἀπειλητικὸς διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑγείαν
τοῦ λαοῦ καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους.

Ἡ Κυβέρνησις καταβάλλει ἀκαταπόνη-

τες και συστηματικές προσπάθειες δια ν' αυξήση τὰ συσσίτια και νὰ προσφέρη τὰ περισσότερα δυνανὰ μέσα δια τὴν περιθαλψὶ τῶν δυστυχούντων. Ἀλλὰ και ἡ ἔντονη βοήθεια ὄλων τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀπαραίτητη.

Ἄς μὴ περιμένωμε νὰ ἐξασφαλίσωμε ὅλας τὰς συνήθεις ἀνέσεις μας διὰ νὰ στραφῶμεν πρὸς τοὺς ἄλλους. Διὰ νὰ εἴμεθα εἰς τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων πρέπει ν' ἀντλήσωμε ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μας, πρέπει νὰ φθάσωμε μέχρι θυσίας ἀτομικῶν μας ἀνέσεων και συνηθειῶν. Δὲν χρειάζεται νὰ εἴμεθα πολὺ εὐποροὶ γιὰ νὰ βοηθήσωμε. Ἀρκεῖ νὰ αἰσθανθοῦμε τὴν ἀπόστασι πού μας χωρίζει ἀπὸ τοὺς δυστυχεῖς και νὰ προσπαθίσωμε νὰ τὴν ἐλαττώσωμε.

Σὰν ἀληθινὲς χριστιανές, πού μέσα σ' αὐτὴ τὴ διεθνή θύελλα βλέπομε φανερώτερα παρὰ ποτὲ τὴν ματαιότητα τῶν ἀγαθῶν τῆς ὕλης, ἅς ἐπιδιώξωμε μὲ δύναμι τὰ ψυχικά τὰ μόνα ἀκατάλυτα. Αὐτὴ ἄλλως τε ἡ θετικὴ μας στάσις θὰ εἶναι και γιὰ μᾶς ἓνα ὠραῖο στήριγμα, ὥστε ν' ἀντιμετωπίζωμε μ' εὐρύτερο πνεῦμα τὰ ἐνδεχόμενα, και νὰ μὴ καμπώμεθα πρὸ ἀγόνων ἀνησυχιῶν. Σ' αὐτὲς τὶς κρίσιμες περιστάσεις μᾶς ἀποκαλύπτονται πλευρὲς τῆς ζωῆς σημαντικές, τὶς ὁποῖες συνήθως μᾶς κρύβουν ἢ σταθερὰ ὀργανωμένες ἀνέσεις μας και ἡ σταθερὰ κοινωνικὴ ἢ οἰκονομικὴ μας κατάστασις.

Ἄς ἐμπνευσθοῦμε ἀπὸ τὴν περίστασι,

Ἑλληνικοὶ Στίχοι

Κέρκυρα

Ἡ θάλασσα ἐσπαρτάρησε ὡς τὸν πάτο
Κι' ἄφρισε, σὰν ἐδέχτηκε στὸν κρῦο
Κόρφο ἀκόμα ὀλοζώντανο τὸ θεῖο
Σπόρο, ἀπ' τὸν οὐρανὸ σταγμένον κάτω.
Τότες βγήκε ἀπ' τὸ πέλαγο τ' ἄφρατο,
Τέρας τῆς ὀμορφάδας και σημεῖο,
Τ' ἅγιο τῆς Ἀφροδίτης μεγαλεῖο,
Γλύκες ἐρωτικές ὅλο γεμάτο.
— Μὰ τὸ δρεπάνι, πούχε αὐτοῦ σκορπίση
Τοῦ Θεοῦ τ' ἀμελέτητα, και κεῖνο
Μὲς τὸ γιαλὸ μελλότουν νὰ καρπίση.
Κι' ἔτσι, Ἀφροδίτῃ τῶν νησιῶν, μὲ κρῖνο
Και ρόδο πλουμιστὴ, γιομάτῃ γλύκες,
Κέρκυρα, ἀπ' τοῦ οὐρανοῦ τὸ αἶμα ἐβγήκες.

Α. ΜΑΒΙΛΗΣ

Ὁ μῦθος βρίσκεται στὰ Ἀργοναυτικά τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Ρόδιου (Δ, 982-992) σύμφωνα μὲ μιά σημείωσι τοῦ ποιητῆ.

γιὰ νὰ γίνωμε θερμότεροι πατριῶται και βαθύτεροι χριστιανοί.

Ὁ ψυχικὸς πολιτισμὸς ὑπῆρξε πάντοτε εἰς τὴν πατρίδα μας ἰσχυρὸς και μποροῦμε νὰ ἐλπίζωμε ὅτι και μετὰ τὸν παρόντα πόλεμον ἡ Ἑλλὰς θὰ προσφέρῃ και πάλιν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα στοιχεῖα γιὰ τὴν ψυχικὴ ἀνύψωσί της. Ἡ μικρὴ ἀλλ' αἰώνια Ἑλλὰς θὰ διδάξῃ ἴσως, ἀκόμη μιὰ φορὰ στὸν κόσμον, ὅτι δὲν εἶναι μόνον ἡ ὕλικὴς δυνάμεις πού κυβερνοῦν τὴ ζωὴ, και ὅτι ἡ ἀξία ἐνὸς λαοῦ δὲν μετριέται μόνον ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ὅπλων, ἀλλὰ και ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς ἐγκαρτερήσεως, τῆς ἀλληλεγγύης, τῆς ἀγάπης.

Και ἀπὸ ἄλλης ὁμῶς ἀπόψεως παρουσιάζεται ἡ ἀνάγκη ν' ἀντιμετωπίζωμε τὴν διεθνή θύελλα ἐνωμένοι, μὲ τὶς στοιχειώδεις ἀνάγκες τοῦ λαοῦ μας ἱκανοποιημένες. Μέσα στὴν πνοὴ ἀνέμων ἐπικινδύνων ὁ σπινθὴρ τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς θὰ μείνῃ ἄσβεστος, ὅταν ἀπέναντι ἐχθρῶν και φίλων ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐμφανίζωμεθα ἀλληλέγγυοι, ἔτοιμοι νὰ περιθάλψωμε ὁ ἓνας τὰς πληγὰς τοῦ ἄλλου.

Ὅλες λοιπὸν οἱ Ἑλληνίδες ἅς κάνωμε ἐντατικὴ και συστηματικὴ σταυροφορίαν κατὰ τῆς δυστυχίας τῶν συμπατριωτῶν μας.

Ἄς τοὺς θρέψωμε, ἅς τοὺς ντύσωμε, ἅς τοὺς ἐνθαρρύνωμε, ἅς ξεχάσωμε τὸν ἑαυτό μας και ἅς προσφερθοῦμε στὸ γενικὸ ἐλληνικὸ ρυθμό, πέρνοντας ὁ καθένας τὴν εὐθύνῃ του ἀνάλογα μὲ τὴ δύναμιν του.

25 Ὀκτωβρίου 1940.

ΕΛΛΕΝΗ ΣΤ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Καρδάκι

Τ' ἄγνωρα ρεποθέμελα τοῦ ἀρχαίου
Ναοῦ στὸ ἔρμιο ἀκροθαλάσσιο πλαῖ
Χορταριασμένα κοίτονται. Γελαίει
Γύρου ὀμορφάδα κόσμου πάντα νέου.
Και λέω πού ἀκόμα ἀπ' κορφή τοῦ ὠραίου
Βουνοῦ, στ' ἄσπρα ντυμένη ροβολάει
Ἡ ἀρχαία ζωὴ κι' αὐτοῦ φεγγοβολάει
Λαμπρὸς ναὸς τεχνίτη Κερκυραίου.
Χρυσόνειρο, σὲ βλέπω γιατί μ' ἔχει
Μαγέψει τὸ νερὸ στὴν κρύα βρύση.
Ποῦ μέσαθε ἀπὸ τ' ἅγιο χῶμα τρέχει.
Ἔτσι κάποιος θεὸς θὰ τό' χη ὀρίση.
Κι' ὁποῖος ξένος ἐκεῖ τὸ χεῖλι βρέχει
Στὰ γονικά του πλιά δὲ θὰ γυρίση.

Α. ΜΑΒΙΛΗΣ

1. Παραλιακὴ τοποθεσία σιμὰ στὴ χώρα τῆς Κέρκυρας, ὅπου και μιὰ βρύση, πού γι' αὐτὴν ὁ λαὸς πιστεύει ὅτι ἐξηγáει τὸ τέλος τοῦ σονέτου.

J. Krishnamurti

Πὼς βλέπω τὴ ζωὴ

Μιὰ μέρα κυττοῦσα ἀπὸ τὸ παράθυρό μου μακρὰ ἓνα κάμπο πράσινο, πρόσχαρο, ἡλιοφωτισμένο. Ἀφῖστε με νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ τὸ τοπίο αὐτό, ἀφῖστε με νὰ σᾶς περιγράψω τὶ ἐβλέπα. Γιατί οἱ περισσότεροι ἀπασχολοῦν τὴν σκέψιν τους μὲ τὰ πράγματα πού ἀμέσως τοὺς τριγυρίζουν και τοὺς βαραινουν οἱ σκιὲς τους, και ὅταν ἐρχεται κάποιος ἀπὸ τοὺς ὀλοπράσινους κάμπους και τοὺς μιλάει γιὰ τὴ χαρὰ τοῦ ξάστερου οὐρανοῦ, οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι δὲν ἐνδιαφέρονται νὰ τὸν ἀκούσουν.

Τὰ φορτία τους και οἱ φροντίδες τους τοὺς φαίνονται σπουδαιότερα ἀπὸ τὴ ζωὴ πού ὑπάρχει στοὺς ὀλοπράσινους κάμπους. Ἐνδιαφέρονται μόνο γιὰ τὶς ἐξωτερικὲς ἐμφανίσεις τῆς ζωῆς, ἀλλὰ πὺ πέρα ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἐμφανίσεις, ὑπάρχει ἡ αἰώνια ζωὴ.

Θὰ ἤθελα νὰ δείξω τὸ δρόμο τῆς ἐλευθερίας σὲ κείνους πού εἶναι σκλάβοι, γιατί μόνο ἡ ἐλευθερία μπορεῖ νὰ τοὺς δώσῃ τὴν εὐτυχία, και ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θέλουν νὰ εἶναι εὐτυχισμένοι. Εἶδα ἄνθρώπους πού ἐσφιγγαν τὰ δεσμά τῆς θρησκείας, τὰ δεσμά τοῦ πλούτου, εἶδα φυλακισμένους μέσα στὰ κλουβιά τῆς ἐπιθυμίας, χωμένους μέσα στὰ σκοτάδια τῶν πίστewων δὲν ἦσαν εὐτυχισμένοι. Τὸ πρόσωπό τους μαρτυρεῖ τὴν ἀνησυχία τους· ἡ εὐγένεια τοῦ πνεύματος και τῆς καρδιάς τους δὲν εἶναι ἱκανοποιημένη. Θάθελα νὰ τοὺς ἀνοίξω τὸν δρόμο και νὰ τοὺς δείξω τὸν δρόμο τῆς εὐτυχίας.

Πρόσεξα τοὺς ἄνθρώπους μέσα σ' ὅλων τῶν εἰδῶν τὶς καταστάσεις και εἶδα πὼς ἦσαν ὅλοι σκλάβοι τῆς καταστάσεως, τῶν πεποιθήσεών τους.

Οἱ θρησκείες, τὰ πλούτη, οἱ φόβοι τοὺς κυριαρχοῦν. Νομίζουν πὼς ὅλ' αὐτὰ εἶναι ἀπαραίτητα στὴ ζωὴ. Τοὺς παρακολουθῶσα στίς δουλειές τους δὲν εἶχαν οὔτε ἱκανοποίησιν στὴν καρδιά, οὔτε μεγαλεῖο στὸν νοῦ τους. Καὶ εἶπα στὸν ἑαυτό μου: Ἔτσι δημιουργοῦνται οἱ περιπλοκές. Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἓνας τρόπος νὰ ζῇ κανεὶς μέσα στὴν ἀπλότητα· πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μιὰ εὐθεῖα ὁδός. Μεγαλωμένος μέσα σὲ ὀρισμένες ιδέες καὼς ἡμουν, ἐλευθερώθηκα ἀπ' αὐτές, γιατί δὲν ἡμουν ἱκανοποιημένος ἀπὸ ἐκεῖνο πού μοῦ εἶχαν δώσει. Ἐψαξα πὺ μακρὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ιδέες κι' ἐφθασα στὸ σκοπὸ μου. Προσκαλώντας τὴν ἀμφιβολία, ἐπαναστατώντας και μὴ παραδεχό-

μενος τὴν αὐθεντία τοῦ ἄλλου, ἀποκτῶντας δύναμιν μέσα στὴ μοναξιά, ἡῦρα τὴν εὐτυχία.

Ἐπειδὴ ἡῦρα τὴν εὐτυχία κι' εἶμαι αὐτὴ ἡ εὐτυχία, ἐπειδὴ ἀνακάλυψα τὴν Ἀλήθεια κι' εἶμαι αὐτὴ ἡ Ἀλήθεια, θάθελα νὰ σᾶς δείξω τὸ δρόμο. Ὁ δρόμος τῆς εὐτυχίας εἶναι μέσα στὴ δική σας τὴν καρδιά και τὸν νοῦ· και ἡ πραγματοποίησίς της βρίσκεται στὴν ἀποκάθαρόν της. Μὴ ἐξαρτᾶσθε ἀπὸ τοὺς ἄλλους, μὴ βασίζεσθε στὴ θρησκεία, τὶς διατάξεις, τοὺς κανόνες διαγωγῆς, τοὺς νόμους τῆς δικαιοσύνης και τῆς ἠθικῆς, μὰ ζητεῖστε νὰ μεγαλώσετε τὴ δική σας τὴ δύναμιν και θ' ἀνακαλύψετε τὴν Ἀλήθεια. Γιὰ νὰ κατανοήσετε τὴ ζωὴ πρέπει νὰ καθάρισετε τὸν νοῦ και τὴν καρδιά σας και νὰ κάμετε νὰ βασιλέψῃ μέσα σας ἡ Ἀρμονία. Δοκιμάσατε τόσο καλὰ ὅλα τὰ ἄλλα μέσα, και ὁμῶς δὲν εἴσθε εὐτυχισμένοι. Καὶ λέγω τώρα: Δοκιμάστε τὸν δικό μου τρόπο.

Πρέπει νὰ δυναμώσετε τὴν κρίσιν σας. Ἐὰν διασχίζετε τὶς σκιὲς και τὰ σκοτάδια τῆς κοιλάδας ἔχοντας διαρκῶς ζωντανὴ τὴν ἐπιθυμία τῆς καρδιάς σας θὰ φθάσετε, ὅπως ἐφθασα κι' ἐγὼ στοῦ βουνοῦ τὴν κορυφή. Ὁ καθεὺς ναὸς μὲ κράτησε, ἡ καθεὺς εἰκόνα ξύπνησε στὴν καρδιά μου μιὰν ἔκστασι, καθεὺς φιλοσοφία μὲ τράβηξε κι' ἐγίνα σκλάβος τους. Μὰ τὰ παραμέρισα ὅλα· ζήτησα ἐκεῖνο πού βρίσκεται πέρα ἀπ' τὴ φιλοσοφία, πέρα ἀπ' τὶς χαραγμένες μορφές, πέρα ἀπὸ τὶς τελετουργίες τῶν θρησκειῶν· και χάρις σ' αὐτὸ ἐφθασα στὸ τέρας. Ἀφ' οὗ ἐγκατέλειψα αὐτὰ τὰ κρυφύγετα εἶμαι ἐλεύθερος.

Ἄν οἱ πίστες σας μποροῦν νὰ γκρεμισθοῦν αὐτὸ σημαίνει πὼς δὲν ἀξίζουν νὰ τὶς κρατᾶτε. Ἄν τὰ συστήματά σας εἶναι τόσο εὐθραυστα ὥστε νὰ μὴ μποροῦν ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν καταιγίδα τῆς ἀμφιβολίας και τοῦ πόνου, ἀξίζουν νὰ καταστραφθοῦν. Ἄν δὲν ἔχετε μέσα σας τὴ δυνατὴ ἐπιθυμία νὰ ἐλευθερωθῇτε, και σεῖς και οἱ λόγοι σας δὲ θάνατι παρὰ σκιὲς πού θὰ σβύσουν.

Δὲ σᾶς τὰ λέγω αὐτὰ ἀπὸ σκληρότητα. Ἀλλ' ἀφοῦ εἴστε δυστυχισμένοι, ἀφοῦ παλεύετε, ἀφοῦ ὁ νοῦς και ἡ καρδιά σας εἶνε ἀνήσυχτοι, θάθελα νὰ σᾶς δείξω τὸν δρόμο τῆς εὐτυχίας. Μὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάμω, ὅταν ζητᾶτε ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια νὰ στε-

Χαμογέλασε αὐτὸς κι' ὁποκρίθηκε σὰν στενοχωρημένος.

—Ναί... ναί...

Μόλις τέλειωσε ἡ μουσική, αὐτὸς ἔκανε δυὸ βήματα σὰ νὰ ἤθελε νὰ τὴν ἀφήσει. Μὰ ἡ κοπέλλα τοῦπιασε κουβέντα.

—Πῶς πᾶνε οἱ δουλειές; Ἀρχίσατε μπάνια; Πήγατε στὸ θέατρο;...

Χίλιες δυὸ ἀεροκουβέντες, ἔτσι μονάχα γιὰ ν' ἀκούει τὴ φωνή του... Ἴσως καὶ μὲ τὴν ὑποσυνείδητη ἐλπίδα πὼς μόλις ἄρχιζε ἡ μουσική πάλι, θὰ τὴν ξαναχόρευε.

Μὰ ὅταν ἀκούστηκαν οἱ πρῶτες νότες ἐνὸς βάλς, ἐνῶ ἡ καρδιά τῆς Δανάης σκιρτοῦσε καὶ τὸ μυαλό τῆς ζαλιζόταν κιόλας προκαταβολικά ἀπὸ τὸ μεθύσι τοῦ στροβίλου, αὐτὸς τῆς ψιθύρισε τυπικά «Μὲ συγχωρεῖτε»... καὶ πῆγε σὲ ἄλλη ντάμα... Γιατί δὲν τὴ χόρεψε τότε;...

Βασανιστικά ἀκόμα δούλευε τὸ μυαλό τῆς κοπέλλας γιὰ νὰ βρεῖ τὴν ἀπόκριση. Γιατί, ἔπειτα ποὺ ξανασυναντήθηκαν ἀρκετὲς φορές, τῆς φέρθηκε πάντα ἔτσι... Τυπικά;... Ναί, πάντα τυπικά στὴν ἀρχή. Ὅταν χόρευαν ὅμως μαζί, τὴν ἐσφιγγε κ' ἡ ἀνάσα του ἦταν σὰν κομμένη... Καὶ γιατί ξαφνικά χάθηκε ἀπὸ τὶς συντροφίες;...

Μιὰ μέρα ἡ θεία τῆς ἡ Πηνελόπη τῆς πέταξε.

—Εἶναι ὅλοι προικοθῆρες. Δὲν σοῦ εἶπα ἐγὼ πῶς ὁ Νικίδης ἀπογοητεύτηκε ὅταν ἀκουσε γιὰ τὶς ἑκατὸ χιλιάδες; Κάποια ἄλλη θὰ κυνηγάει τώρα.

Σὰ στιλετιά μέσα στὴν καρδιά τῆς χώθηκαν τὰ λόγια αὐτά. Μὰ δὲν τὰ πίστεψε.

Ἄχι... Δὲν ἦταν αὐτό... Δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι αὐτό...

Ἀναστένανε βραδεία ἡ Δανάη. Ἐφερε μὲ μιὰ σπασμωδική κίνηση τὸ χέρι τῆς στὴν κοιλιὰ τῆς... Πῶς πονοῦσε!... Ἄχι, δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι αὐτό, γιατί τότε ὅλη τῆς ἡ θυσία, ὅλη τῆς ἡ ἀπόφαση... θάταν μάταιες...

Ἐκλείσε τὰ μάτια τῆς κ' ἐνοιωσε τὰ δάκρυα νὰ κυλᾶνε ζεστὰ μέσα ἀπὸ τὰ σφιχτά τῆς ματόκλαδα.

Μὰ ὄχι, τώρα δὲν ἔπρεπε νὰ κλάψει... Ἐπρεπε νὰ παλαίψει ὡς τὸ τέλος... Ἀφοῦ ἄρχισε μὲ τόσο θάρρος...

Ὅταν πέρασαν δυὸ μῆνες χωρὶς νὰ τὸν ἰδεῖ, τῆς ἦλθε σὰν τρέλλα. Ἐκανε νὰ τὰ πεῖ ὅλα τῆς ἀδελφῆς τῆς... Ποιὰ ὅλα;... Ἱστορία δὲν εἶχε... Τὰ ὄνειρά τῆς. Τὴν ἀγάπη τῆς... Πῶς δὲν μποροῦσε νὰ βρεῖ στιγμῆς γαλήνη πιά... Πῶς οἱ νύχτες τῆς ἦταν βασανιστικές... Πῶς κόντευε νὰ χα-

λάσει τὰ μάτια τῆς ἀπὸ τὸ κλάμμα. Πῶς τὸν ἀγαποῦσε, τὸν ἀγαποῦσε, τὸν ἀγαποῦσε... Καὶ πῶς ἂν δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ γίνεῖ γυναίκα του, προτιμοῦσε νὰ πεθάνει.

Μὰ ἡ Ξένη θὰ τὴν κοροΐδευε. Θὰ τῆς φώναζε.

—Τρελλή!... Γιατί θὰ σὲ πάρει ἐσένα, ἀπροικη, ἐνῶ μπορεῖ νὰ πετύχει μεγάλη προίκα;... Ἐπειτα, δὲ βλέπεις πῶς σὲ ἀποφεύγει;...

Θὰ τῆς τᾶλεγε αὐτὰ ἡ ἀδελφή τῆς ποὺ ἦταν κρύα καὶ λογική, ὅπως τῆς τᾶλεγε καὶ κάποια φωνὴ μέσα τῆς. Μὰ μὲ τὴ φωνή αὐτὴ δὲν ἦταν δύσκολο νὰ συμβιβαστεῖ.

Ἡ φωνὴ αὐτὴ συμφωνοῦσε γρήγορα, στὶς πρῶτες τῆς ἀντιρρήσεις.

—Κι' ὅμως τὸ φέρεσίμὸ του δείχνει πῶς δὲν τοῦ εἶμαι ἀδιάφορη... Μιὰ εὐκαιρία λείπει... Μιὰ εὐκαιρία νὰ μὲ γνωρίσει καλά, ἀπὸ κοντά, ν' ἀνοιξοῦμε ὁ ἕνας στὸν ἄλλον τὴν ψυχὴ μας.

Κ' ἡ φωνὴ ποὺ ἔφερνε ἀδύνατες ἀντιρρήσεις δὲν ἤρε τίποτε νὰ τῆς πεῖ, ὅταν τῆς ἦλθε ξαφνικά ἡ ἰδέα.

—Ἄν ἀρρώσταينا;... Ἄν πῆγαίνα στὴν κλινική;... Ἄν ἔμενα δέκα μέρες κοντὰ του;... Ἄν ἐπὶ τέλους μοῦκανε καμμιά ἐγχείρηση;...

Μὰ ἀπὸ τί ν' ἀρρωστήσει;... Τὸ κορμάκι τῆς, λυγρό, σβέλτο, ἐσφυζε ἀπὸ υἱεία. Μόνο ποὺ πότε-πότε αἰσθανόταν σὰν ἕνα σφίξιμο ξαφνικὸ στὴν καρδιά... Μὰ αὐτὸ δὲν ἦταν γιὰ ἐγχείρηση... Κι' ὅμως πόσες γερεὲς κοπέλλες δὲν παθαίνουν σκωληκοειδίτιδα... ἀμυγδαλές...

Ποιὰ μέρα πῆρε τὴ μεγάλη τὴν ἀπόφαση;... Ἐνα βράδυ ποὺ δὲ θῆλσε νὰ πάει μὲ τοὺς ἄλλους στὸν κινηματογράφο, καὶ τὴν ἐσφίξε ἡ μελαγχολία.

—Δύσκολο εἶναι νὰ προκαλέσει κανεὶς μιὰ ἀρρώστεια;... Ἡ σκωληκοειδίτις νὰ ποῦμε... ἀπὸ τί προέρχεται;... Ἀπὸ ἀσήμαντες αἰτίες... Λένε πῶς ἂν καταπιεῖς κουκούτσια φρούτων, μπορεῖς ν' ἀρρωστήσεις.

Πῶς βρέθηκαν τὰ μούσμουλα στὸ μπουφέ;... Πῶς τῆς φάνηκαν σὰ νὰ τῆς ἐγνεφαν, σὰ νὰ τῆς μιλοῦσαν;... Τὰ πρῶτα τᾶφαγε ἀπλута, δίχως νὰ νοιώσει καμμιά φρίκη. Τὰ χοντρά κουκούτσια γλυστρούσαν εὐκόλα στὸ λάρυγγά τῆς καὶ ἦταν γλυκά. Ἐπειτα, τὰ τελευταῖα, τὰ κατὰπτε μὲ ἀγωνία, ὅπως θὰ κατὰπινε δηλητήριο.

Πέρασε λίγες νύχτες ἐφιαλτικές, νομίζοντας πῶς πονοῦσαν καὶ σκίζονταν ὅλα τῆς τὰ σπλάχνα. Ἐπειτα, ἔχασε τὴν ἀγωνία αὐτὴ. Κι' ἂν ἀδυνατίζε καὶ χλώμιαζε ἦταν

γιατὶ ἔλυωνε ἀπὸ τὴν ἀγάπη τῆς, ποὺ δὲν τὴν εἶχε ἐμπιστευθεῖ σὲ ἄνθρωπο. Κ' ἡ καρδιά τῆς σφιγγόταν τώρα πιὸ συχνά, καὶ χτυποῦσε πιὸ δυνατὰ στὸ ξέσφιγμα, σὰ νὰ ἤθελε νὰ σπάσει. Μὰ οὔτε αὐτὸ τὸ μαρτυροῦσε.

Ὅταν πρωτοπόνεσε, ἐνοιωσε μιὰ ἀγρία χαρὰ κ' ἕνα τρόπο. Κ' ἔπειτα... ναί, ναί, νίκησε ἡ χαρὰ, γιατί τὸν εἶδε τὸν ἀγαπημένο τῆς ἐπὶ τέλους, τὸν εἶδε πολλές φορές, κι' ἦταν πάντα τόσο γλυκομίλητος μαζί τῆς τώρα, τὴν κυττοῦσε τρυφερά, καὶ τῆς χαῖδευε τὰ μαλλιά ὅπως τὸ εἶχε ὀνειρευτεῖ. Κι' ἀκόμα δὲν εἶχε γίνεῖ ἡ ἐγχείρηση... Ὅταν θὰ γινόταν, στὶς δέκα μέρες ποὺ θάμενε στὸ νοσοκομεῖο, θὰ τὸν ἔβλεπε πολλές φορές τὴν ἡμέρα ἦταν πρῶτος βοηθὸς τοῦ καθηγητῆ... καὶ πάντα θὰ τὴν χαῖδευε στοργικά καὶ θὰ τῆς ἔλεγε λόγια γεμάτα συμπόνια. Ὅσπου μιὰ μέρα ἀντὶ νὰ τῆς μιλήσει μὲ συμπόνια θὰ τῆς μιλοῦσε μὲ ἀγάπη. Ναί, ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνεῖ... δὲν μποροῦσε νὰ γίνεῖ διαφορετικά. Καὶ ἂν ἀνακάλυπταν στὴν ἐγχείρηση τὰ κοκούτσια... Θὰ τοῦ τὰ ὠμολογοῦσε ὅλα, κι' αὐτὸς θὰ τὴν ἀγαποῦσε διπλά.

Ταξίδευε στ' ὄνειρο τὸ μυαλό τῆς ὅταν ἦλθε τὸ φορεῖο νὰ τὴν πάρει. Μόνον ὅταν τὴν ἔβαλαν στὴν ὀλόλευκη αἵθουσα κι' εἶδε γύρω τῆς τοὺς γιατροὺς μὲ τὶς ἄσπρες μπλοῦζες, σὰ νὰ ξύπνησε. Ἡ ματιά τῆς ζήτησε τὴ γνῶριμη μορφή τοῦ ἀγαπημένου τῆς.

Ὁ Ἄλκης ἦλθε κοντὰ τῆς, εὐγενικός, ἄφογος, ἀκούμπησε ἑλαφρὰ τὸ χέρι του στὸν ὦμο τῆς, καὶ τῆς εἶπε μὲ σοβαρὸ χαμόγελο.

—Ἐ, πῶς πᾶμε; Τελειώνουν πιά τὰ βάσανα.

Τὸν κύτταξε κι' ὅλη τῆς ἡ ψυχὴ φώτισε τὰ μεγάλα, καστανὰ τῆς μάτια, ποὺ λαμπαν σὰ νάχε πυρετό.

—Φοβᾶμαι;... τοῦ ψιθύρισε. Θέλω νὰ εἴσατε κοντὰ μου.

—Θὰ εἶμαι κοντὰ σας, ἀποκρίθηκε ὁ γιατρός, κ' ἡ ματιά του τῆς χαῖδευε τρυφερά τὸ πρόσωπο.

—Εἶμαι τάχα ὁμορφὴ; σκέφθηκε ἡ Δανάη... Ὅχι, εἶμαι χλωμὴ, σὰν πεθαμένη. Τὰ χέρια μου εἶναι παγωμένα... ὅλο μου τὸ αἷμα ἔχει μαζεθεῖ στὴν καρδιά μου... μὰ τὰ χεῖλιά μου εἶναι κόκκινα καὶ τοῦ ἀρέσουν κόκκινα χεῖλη σ' ἕνα χλωμὸ πρόσωπο.

Ἦλε κοντὰ τῆς ὁ καθηγητὴς γελαστός.

—Μὴ φοβάστε, τῆς εἶπε. Ὅχι κοιμηθῆτε

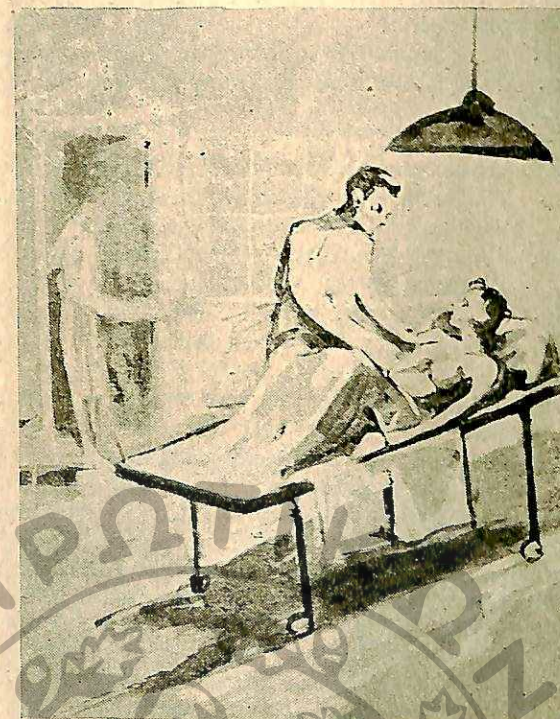
γλυκά - γλυκά καὶ δὲν θὰ καταλάβετε τίποτε. —Ὦ φοβᾶμαι τὸ κοίμισμα, φώναξε ἡ μικρή. —Μὴ φοβάστε, μὴ φοβάστε (τὴν ἡσύχασαν πολλές φωνές).

Καὶ σὲ λίγο ἐνοιωσε κάτι, σὰ νὰ τὴν πνίγει... σὰ νὰ τῆς κόβει τὴν ἀναπνοή.

—Γιατρέ, ξεφώνισε, καὶ τὰ μάτια τῆς καρφώθηκαν ἱκετευτικά στὸν Ἄλκη. Κοντὰ μου... κοντὰ μου...

Ἐσκυψε ἐπάνω τῆς ὁ νέος καὶ τῆς ψιθύρισε.

—Εἶμαι κοντὰ σας... Κοιμηθῆτε, μὴ σὰς νοιάζει γιὰ τίποτε.

Γιατρέ, ξεφώνισε. Κοντὰ μου, κοντὰ μου!

Ὦ, γιατί νὰ εἶναι γραφτό τῆς μόνο σ' αὐτὴ τὴ στιγμή νὰ τὸν ἰδεῖ ἔτσι σκυμμένον ἐπάνω τῆς;... Μόνο τὴ στιγμή ποὺ ἐνοιώθε τὸ χάος νὰ τὴν ἀρπάζει, τὴ ζωὴ νὰ σβύνει γύρω τῆς...

Ξεφώνισε σὰν τρελλή.

—Σταθῆτε! γιὰ τὸ Θεὸ σταθῆτε μιὰ στιγμή!...

Τρομαγμένος σταμάτησε ὁ ἀναισθητιστὴς τὸ ὑπνωτικό.

—Θέλω... θέλω... τραύλισε ἡ κοπελίτσα... νὰ πῶ δυὸ λόγια στὸν κ. Νικίδη... δυὸ λόγια μοναχὰ μιὰ στιγμή...

Κατσουφιασμένος τραβήχτηκε λιγάκι ὁ καθηγητὴς, κάνοντας νόημα στὸ νέο νὰ ζυγώσει.

“Όταν έβραλε ο γιατρός τ’ αὐτί του κοντά στο στόμα της, ή φωνή τής Δανάης κόπηκε. “Ενοιωσε εκείνο τὸ ὀδυνηρὸ σφίξιμο στὴν καρδιά, ἐκείνο τὸ συναίσθημα πού εἶχε πότε—πότε, πὼς χάνεται.

— Λοιπὸν ; ρώτησε ὁ “Αλκῆς μαλακά.
Καὶ σὲ κάμποση ὥρα, σὰν ψίθυρο ἀπὸ ἄλλον κόσμο, πῆρε τὴν ἀπάντησιν.

— “Αλκῆ... ὅταν μ’ ἀνοίξετε, θὰ καταλάβεις πὼς τόκανα ἐπίτηδες, πὼς ἤθελα ν’ ἀρρωστήσω...

“Η ματιά του στηλώθηκε ἐκπληκτικὴ καὶ τρομαγμένη μιὰ στιγμή ἐπάνω της. “Επειτα τὸ αἷμα ἀνέβηκε στὴν ὁμορφὴ του μορφῆ, καθὼς τραβήχτηκε βιαστικά, σὰν ἔνοχος ἀπὸ κοντά της.

“Η ματιά της τὸν παρηκολούθησε ἀπληστη. Μὰ ἡ φωνή τοῦ καθηγητῆ ἀκούστηκε ἐπιτακτικὴ.

— “Εμπρός ! Τὸ ὑπνωτικὸ !...
Δὲν πρόφτασε νὰ πῇ ἄλλη λέξη ἢ Δανάη. “Η ζάλη τὴν κύκλωσε, ἔπειτα τὸ χάος. Τὸ τελευταῖο πράγμα πού σκέφθηκε ἦταν πὼς τὸν εἶχε φωνάξει “Αλκῆ, καὶ πὼς τοῦ εἶχε φανερώσει σχεδὸν τὸ μυστικὸ της. Σχεδὸν... “Όταν θὰ ξυπνοῦσε ἀπὸ τὸν ὕπνο πὼς θὰ τὸν κύτταζε στὰ μάτια ;... Τί θὰ τῆς ἔλεγε αὐτός ;... Τί ;...

Μὰ ἡ Δανάη δὲν ξύπνησε ἀπὸ τὸν ὕπνο. “Η φτωχὴ καρδούλα της σταμάτησε ξαφνικά τὴν ὥρα πού τὸ μαχαίρι τοῦ καθηγητῆ δούλευε τὴν τρυφερὴ της σάρκα. Κοκκάλωσαν ὅλοι οἱ γιατροὶ καὶ κυττάχτηκαν κεραυνοχτυπημένοι. “Επειτα σκέπασαν τὸ λυγερὸ κορμάκι, τὸ κατέβασαν ἀθόρυβα στὴν εἰδικὴ αἵθουσα... Τὸ μεσημέρι θάρ-

χονταν οἱ δικοί της... Δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ εἰδοποιηθοῦν γιὰ τὸ τρομερὸ δυστύχημα...

Τὸ νοσοκομεῖο γέμισε μὲ τὸν ψίθυρο τῆς τραγωδίας... Κανένας δὲν τὸ εἶπε κι’ ὅλοι τῷμαθαν... Κι’ ὅλοι ἔκλαψαν τὴν ὁμορφὴ παιδούλα, μὲ τὸ χλωμὸ πρόσωπο καὶ τὰ ἄλικά χεῖλη.

“Ο “Αλκῆς Νικίδης, τραβηγμένος ἀπὸ ἓνα σκοτεινὸ προαίσθημα, ἀπὸ κάποια ἀνείπωτὴ τύψη, ἀνοίξε σὰν κλέφτης τὸ νεκρικὸ θάλαμο κι’ ἦλθε κοντά της, πρὶν ἔλθουν οἱ δικοί της. Τὸ χέρι του ἔτρεμε καθὼς σήκωσε τὸ λευκὸ σεντόνι. Στήλωσε τὰ ὁμορφα σταχτογάλανα μάτια του σ’ αὐτὴ τὴ νεκρὴ, νεανικὴ μορφὴ. Κύτταξε τὰ βαμμένα χεῖλη, τρομακτικὰ κόκκινα στὸ ὁλόχλωμο πρόσωπο. Σφιχτά, σὰ δυὸ παράξενοι ἀνθοί... Κι’ ὅμως, λίγη ὥρα πρὶν τρεμουλιάζαν καθὼς τοῦ ψιθύριζαν τὶς αἰνιγματικὲς ἐκείνες λέξεις...

Αἰνιγματικές... Τὸ δάγκωμα ποῦνοιωσε μέσα στὴν καρδιά, ἡ ἀνείπωτὴ τύψη... τοῦ ξεδιάλυναν τὸ αἶνιγμα... Κι’ ὅμως δὲν τῆς εἶχε μιλήσει ποτὲ γι’ ἀγάπη...

“Οχι, ὄχι... δὲν ἦταν ἔνοχος... Γιὰ τὸ Θεό, δὲν ἦταν ἔνοχος... Τρελλὴ μικρούλα, τρελλὴ μικρούλα... Τί παράξενη ἰδέα ὥστόσο, νὰ βάψει τὰ χεῖλη της σ’ αὐτὴ τὴ στιγμή...

“Ενοιωσε ὁ γιατρός τὰ δάκρυα ν’ ἀναβλύζουν στὰ μάτια του... Κύτταξε γύρω του τρομαγμένος... Κανείς δὲν τὸν ἔβλεπε... Κ’ ἔσκυψε καὶ φίλησε τ’ ἄλικά χεῖλη τῆς νεκρῆς παιδούλας...

ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Ἑλληνικοὶ στίχοι

Ἀγάπες

“Αλλοὶ ἀγαποῦν τὰ ντροπαλὰ καὶ τὰ
[μικρούλια,
Μέσ’ στὰ κλουβιά γλυκοταίζουν τὰ πού-
[λάκια,
Μὲ τοῦ περιβολιοῦ στολίζουν τὰ γιού-
[λια,
Καὶ πίνουν τὸ νερὸ πού κελαῖδεῖ στὰ
[ρυάκια.

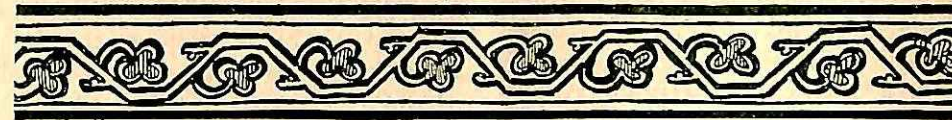
Εὐφραίνουν ἄλλους γύρω στῆς γωνιάς
[τὰ θράκια

Τὰ παραμύθια. ἄλλοι γρικᾶν τὰ νυχτο-
[πούλια
Καὶ σπαρταρᾶν· κι’ ἄλλοι τρανοῦ καημοῦ
[σκληράκια
Λιβάνι καίνε στῆς ὁμορφιάς τὴν πούλια.

Κι’ ἄλλοι βαθιοὺς διψᾶν τοὺς ἴσκιους
[μεσ’ στὰ δάση,
Καὶ σεντεφένια τὴν αὐγὴ, καὶ ματωμένη
Τὴ δύση, τὴ γυμνὴ ἔρημιὰ φωτοκαμένη.

“Εσένα ἀγάπη δὲ σὲ δίνει μὲ τὴν πλάση·
“Εκεῖ πού σμίγ’ ἡ θάλασσα μὲ τὸν αἶ-
[θέρα
Δρόμο ζητᾶς γιὰ νὰ διαβῆς· νὰ φύγης
[πέρα!

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Τὸ Ρουμανικὸ Θέατρο

Μέσ’ τῇ φετεινῇ θεατρικῇ χρονιᾷ τὸ ἀνέβασμα ἑνὸς ἔργου τοῦ ρουμάνου δραματουργοῦ Μουσατέσκου ἀπ’ τὸν ἡμικρατικὸ θίασο Κοτοπούλη, ἀντιπροσωπεύει τὴ πρώτη μας ἐπαφὴ μὲ τὸ Ρουμανικὸ θέατρο. Κρίνοντας τὸ ἔργο αὐτὸ εἶχα ὑποσχεθῇ στὶς ἀγαπητές μου ἀναγνώστριες τῆς «Ἑλληνίδος» νὰ τοὺς ἔδινά ὅταν ὁ χώρος τὸ ἐπέτρεπε, μιὰν ἔστω καὶ σύντομὴ ἱστορικὴ ἀνασκόπηση τῆς Ρουμανικῆς δραματικῆς τέχνης.

Δυστυχῶς στὴ περίπτωσιν τοῦ θεάτρου ἡ ἔλλειψη ἄμεσης αἰσθητικῆς ἐντυπώσεως κ’ ἔρευνας ὧν τῶν παραγόντων πού διέπουν τὴ θεατρικὴ τέχνη: τοῦ λόγου, τῆς σκηνῆς, καὶ τοῦ κοινοῦ, δὲν ἐπιτρέπουν ὑπεύθυνη προσωπικὴ γνώμη γιὰ τὴ στάθμην τοῦ θεατρικοῦ ἐπιπέδου μιᾶς χώρας.

Τὶς μέρες τοῦτες βρίσκεται στὴ πόλιν μας ὁ τέως διευθυντὴς τοῦ Κρατικοῦ Ρουμανικοῦ θεάτρου κ. Εὐθυμίου γιὰ νὰ μελετήσῃ τὸ σύγχρονο Νεοελληνικὸ θέατρο. Κανένας ὅμως “Ελληνας—ἀπ’ ὅτι τοῦλάχιστο γνωρίζω—δὲν ἀσχολήθηκε μὲ τὴ συστηματικὴ παρακολούθηση τῶν παραστάσεων τῶν Ρουμανικῶν Σκηνῶν. Σοβαρὲς κριτικὲς καὶ ἱστορικὲς μελέτες, ἱκανὲς νὰ μᾶς κατατοπίσουν γιὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ θεάτρου στὴ Ρουμανία ὅπως καὶ γιὰ τὰ ἄλλα Βαλκανικὰ κράτη, δὲν ὑπάρχουν οὔτε στὴν Ἑλληνικὴ οὔτε σὲ καμμιά προσιτὴ μας Εὐρωπαϊκὴ γλῶσσα.

Γιὰ τὰ θεάτρα αὐτὰ καὶ οἱ ἀπλὲς ἀκόμα πληροφορίες σπανίζουν. Ἐλάχιστα εἶναι τὰ θεατρικὰ ἔργα τὰ μεταφρασμένα παιγμένα σὲ Εὐρωπαϊκὲς σκηνές. Οἱ ἱστορίες τῶν Βαλκανικῶν λογοτεχνιῶν φειδωλὰ ἀναφέρουν τοὺς δραματουργοὺς, καὶ γεννᾶν πόθους πληρέστερης ἐπαφῆς πού δὲν μποροῦν νὰ ὁλοκληρώσουν. Εἰδικὰ θεατρικὰ περιοδικὰ πού ἀσχολοῦνται μὲ τὸ διεθνὲς θέατρο κάπως μᾶς προσανατολίζουν καὶ γιὰ τὸ Βαλκανικόν, ἀλλ’ αὐτὰ εἶναι τυχαῖα σπάνια περιστατικὰ καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἱκανοποιήσουν τὸ σοβαρὸ μελετητή. Τὸ πρόσκομμα στὴ γλῶσσα θὰ ἐμποδίζῃ πάντα τὴν ἄμεση

καὶ πλατεῖα γνωριμία μὲ τὴ δραματικὴ παραγωγὴ τῶν γειτόνων μας· ἡ ἔλλειψη διεθνούς ἐνδιαφέροντος γιὰ μεταφράσεις, καθὼς καὶ τὰ μεγάλα βιβλιογραφικὰ κενὰ καὶ γιὰ ὅσους πάλιν γνωρίζουν τὴ γλῶσσα, περιορίζουν καὶ αὐτὴν ἀκόμα τὴ πρόθεσιν ἱστορικῆς ἀνασκοπήσεως στὰ στενὰ πληροφοριακὰ πλαίσια.

“Η ἔλλειψη τῶν στοιχείων αὐτῶν ἀναγκάζει τὴ σημερινὴ μικρὴ τούτῃ μελέτη νὰ μὴν ἐπιχειρήσῃ καθόλου μιὰ ποιοτικὴ ἐξέταση τοῦ Ρουμανικοῦ θεάτρου, ἀλλὰ ἀπλῶς μιὰ πληροφοριακὴ ἀνασκόπηση τῶν ἔργων τοῦ καὶ τῶν τάσεων πού ὡς τώρα παρουσίασε.

Τὸ ἔργο τοῦ συγχρόνου συγγραφέα Μουσατέσκου στάθηκε, ὅπως εἶπαμε, ἡ πρώτη μας ἐπαφὴ μὲ τὸ ρουμανικὸ θέατρο, μὲ τὸ ὅποιο ὅμως οἱ ἱστορικοὶ δεσμοὶ μας εἶναι σημαντικοί, γιατί στὶς θεατρικὲς παραστάσεις τῶν Ἑλλήνων τῆς Ρουμανίας, στὸν περασμένον αἰῶνα, ὀφείλεται καὶ ἡ πρώτη ἀπαρχὴ τοῦ Ρουμανικοῦ θεάτρου. “Η ἱστορικὴ ἀπαρχή, γιατί λαογραφικὰ ἐξετάζοντας τὸ ζήτημα ἀνευρίσκουμε ἀπὸ παμπάλαια χρόνια καὶ στὸ Ρουμανικὸ λαόν, ὅπως καὶ σὲ ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς τὸ ἔνστικτο τῆς θεατρικότητος πού δημιουργεῖ στὰ πανηγύρια, τὶς τελετές, τὶς μασκαράτες, ὑποτυπώδη δραματικὰ εἶδη, τὰ ὅποια ὅμως δὲν μποροῦμε νὰ συνταυτίσουμε μὲ τὸ αἰσθητικὸ φαινόμενον τῆς καθαυτοῦ δραματικῆς τέχνης. Βασικὰ μουσικὸς καὶ ποιητικὸς λαὸς ὁ Ρουμανικὸς, ἔχει ἀκόμα ἐμφυτὴ καὶ τὴν ἀγάπην στὸ θέαμα. Οἱ διάφοροι ξένοι περιοδεύοντες θίασοι γελωτοποιῶν καὶ σαλτιμπάγκων, πού ἀρχισαν νὰ κατακλύζουν τὴ Ρουμανία στὰ τέλη τοῦ δέκατου ὀγδοοῦ αἰῶνα βρῆκαν ὑποστήριξιν καὶ σεβαστὰ κέρδη στὶς πλούσιες Αὐλὲς τῶν Βογιάρων καὶ θερμὴ ὑποδοχὴ ἀπ’ τὰ λαϊκὰ πλήθη πού «ἔχασκαν» ὅπως λέει τὸ χρονικόν—βλέποντας τοὺς καλλιτέχνες καὶ ἐντυφώντας στὴ τέχνη τους.

Μὲ τὸ καιρὸ ἀπ’ τὰ λαϊκὰ αὐτὰ θεάματα ἀπομακρύνθηκαν οἱ τάξεις τῶν εὐ-

γενών, όταν όμως αργότερα στα 1817 ή Έλληνισά αρχοντοπούλα Ραλλού Καρατζά, ίδρυσε στο Βουκουρέστι ελληνικό θέατρο και μετακαλούσε Ευρωπαϊκούς θιάσους, οι άριστοκρατικές τάξεις των Ρουμάνων προσέτρεξαν με ένθουσιασμό. Το θέατρο αυτό της Ραλλούς Καρατζά είναι και το πρώτο δημόσιο θέατρο στη Ρουμανία. Μά εκτός απ' το περιστατικό αυτό, εκτός απ' την πλατύτερη σημασία πνευματική επίδραση των Φαναριωτών, οι Έλληνορουμανικοί θεατρικοί δεσμοί είναι ουσιαστικότεροι και συνίστανται στο ότι οι Έλληνικές παραστάσεις οι διοργανούμενες για έθνικούς απελευθερωτικούς σκοπούς απ' τη φιλική Έταιρία, έγιναν άφορμή να δημιουργηθεί συνείδησις θεατρικής τέχνης στον Ρουμανικό λαό. «Ένα περιστατικό έντελως πολιτικό—γράφει ο Ρουμάνος ακαδημαϊκός Όλλανέσκου, αναφερόμενος στο θέατρο των Φιλικών—μία πολιτική άφορμή έδωσε αίφνης στο θέατρο άπροσδόκητη σπουδαιότητα». Καί όπως αναφέρει στην «Ιστορία Νεοελληνικού Θεάτρου» ο κ. Ν. Λάσκαρης, στον όποιον χρωστάμε στην Ελλάδα τόσες αξιόλογες πληροφορίες για τους Έλληνορουμανικούς δεσμούς, ο Ρουμάνος συγγραφέας Φιλήμων όμολογεί ότι «Η επανάστασις του Βλαδιμηρίσκου που απέδωσε στο Ρουμανικό έθνος στα προγονικά του δικαιώματα, όφείλεται κατά το πλείστον εις τας περί έλευθερίας και ήρωϊσμού ιδέας, τας όποιας οι νεαροί Ρουμάνοι ήρύσθησαν εκ των δραμάτων που παρίστανον οι Έλληνες σπουδασταί στο Βουκουρέστι».

Μήτε ο χώρος μήτε ο τόπος επιτρέπουν πλατύτερη άνασκόπηση των Έλληνορουμανικών θεατρικών δεσμών. Δέν θάπρεπε όμως να παραλειφθή ότι ο πρώτος διευθυντής του Έθνικού Ρουμανικού Θεάτρου ήταν Έλληνας, ο καθηγητής και ήθοποιός Κωνσταντίνος Κυριακός-Αριστίας. Στην αίθουσα του Έθνικού Θεάτρου στο Βουκουρέστι βρίσκεται τιμητικά άνηρτημένη ή προσωπογραφία του Κυριακού-Αριστία.

Υπήρξε ο πρωτεργάτης της Ρουμανικής σκηνής, ο άνθρωπος που μόχθησε να αποτραβήξη το φύσει φιλόμυσο και εύθυμο Ρουμανικό κοινό απ' το αγαπητό του κωμειδύλλιο και να το κατευθύνη προς τις πνευματικές περιοχές του δράματος, απ' αυτόν το Ρουμανικό θέατρο αρχίζει να προχωρεί προς τη σοβαρή τέχνη βασιζόμενο πιά στις ίδιες έθνικές του δυνάμεις.

Στόν άγώνα του αυτόν τον ύποβοηθεί και

ή γενική τάση προς πνευματικώτερους όρίζοντες που άναφαίνονται απ' τη δεύτερη είκοσιπενταετία του περασμένου αιώνα.

Η στροφή προς τις έστιές του Δυτικού πολιτισμού κάνει γνωστά τα θεατρικά έργα του Μολιέρου, του Βολταίρου, του Γκαίτε και ή σταθεροποίησις της έθνικής σκηνής επιτυγχάνεται παρ' όλες τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες. Η άνα γεννητική πνοή που άρχισε να πνέη στη Ρουμανική χώρα απ' τα 1830 έχει πιά ώριμάσει στίς συνειδήσεις την ιδέα της δημιουργίας έθνικών εκπαιδευτηρίων, έθνικού τύπου, της περισυλλογής του ιστορικού και έθνολογικού κεφαλαίου και της συντηρήσεως έθνικού θεάτρου.

Μεσ' την ομάδα των πρωτεργατών της Ρουμανικής άναγεννήσεως, ή ξεχωριστή φυσιογνωμία του Ηλιάδη Ραδουλέσκου δέν αντιπροσωπεύει στόν τομέα του θεάτρου παρ'ά μόνο το γεγονός ότι πρόσφερε ένα μετρίωτατο μόν άλλά το πρώτο Ρουμανικό θεατρικό έργο, τη «Ρουμανική γιορτή» κωμειδύλλιο που παίχθηκε στα έπίσημα έγκαίνια του Έθνικού Θεάτρου στα 1837. Ο ποιητής Μπολιντενέανο είναι έπίσης απ' τους πρώτους δραματουργούς. Ο σημαντικός όμως εκπρόσωπος του θεάτρου στα χρόνια εκείνα είναι ο Άλεξάνδρι (1819-90). Τα έργα του άπηχούσαν τις νέες κοινωνικοπνευματικές κατευθύνσεις και καθρεφτίζαν την κοινωνία της μεταβατικής εποχής του. Ποιητής με έπική μάλλον παρ'ά με λυρική διάθεση, πολιτικός, κοσμικός τύπος, άλλά και γεμάτος αγάπη για το λαό, έδωσε στο Ρουμανικό θέατρο κάπου πενήντα έργα. Κωμωδίες ήθών, φάρσες, μονολόγους, δράματα σέ πρόζα σέ στίχους, με έκδηλη την επίδραση Γάλλων δραματουργών και χωρίς αξιόλογο αίσθητικό περιεχόμενο. Το έργο του «Κύριοι και Νεόπλουτοι» περικλείει το ένδοκοινωνικό πρόβλημα της χώρας του και γενικά σ' όλη του τη δημιουργία είναι διάχυτο το κωμικό και τραγικό στοιχείο που προέκυψε απ' την άπότομη στροφή προς νέους προσανατολισμούς. Οι τύποι της γύρω πολύχρωμης ζωής, ο χωρικός γεμάτος άφέλεια και ειρωνεία, ο έπαρχιώτης ξεπεσμένος απ' τα νεοφερμένα συνήθεια της Δύσης, ο νεαρός φρεσκοβερνικωμένος στο σχολείο της Εύρώπης, ο Έλληνας γαιοκτήμονας, ο Έβραϊος τοκογλύφος, ο Βογιάρος με την άκοίμητη έννοιά του για τα πατροπαράδοτα, όλα

αυτά συνθέτουν τη μεγάλη τοιχογραφία του, κι' αν το άδρό διάγραμμα και το πλαστικό βάρος λείπει απ' τους τύπους της, ή πολυχρωμία της όμως και ή γενική σύνθεσις της είναι θαυμαστή.

Και παρακάμπτοντας στο σύντομο τουτο σημείωμα τη θεατρική δημιουργία του Χάνστεου που το ρωμαντικό του δράμα «Ράσβα και Βίντρα» είναι έμπνευσμένο απ' το μακρινό δέκατο έβδομο Ρουμανικό αιώνα, παρακάμπτοντας άκόμα το Γιόργκα, γιατί παρ'ά το σεβαστό αριθμό των ιστορικών και συμβολικών δραμάτων του είναι κυρίως μία εξέχουσα φυσιογνωμία ιστορικού παρ'ά δραματουργού, σταματάμε μπρος στο σημαντικό θεατρικό συγγραφέα του Ι. Καρατζιόλε (1852-1912). Γεννημένος από οικογένεια όνομαστών ήθοποιών, μεγάλωσε μέσ' τους περιοδεύοντας θιάσους, κάνοντας πότε τόν ύποβόλεα, πότε τόν άντιγραφέα, πότε το μεταφραστή. Πλούσια πνευματική φύσις, μεγάλος σατυρικός, από νωρίς έξοικειωμένος με την άτμόσφαιρα του θεάτρου, χάρισε στη τέχνη του τόπου του πολλά σημαντικά έργα και ιδιαίτέρως τέσσερες κωμωδίες. Μία απ' αυτές το «Χαμένο γράμμα» είναι όλοζώντανη και άμίμητη άπεικόνιση της άστικής Ρουμανικής ζωής στα 1870, το δέ μεταφρασμένο του έργο «Καταπίσεις», έμπνευσμένο απ' τη ζωή των χωρικών έχει κάτι απ' τη καταθλιπτική άτμόσφαιρα του Τολστοϊκού «Κράτους του Ζόφου».

Ο Ρουμάνος χωρικός, ο μεγάλος αυτός θεματοφύλακας των έθνικών παραδόσεων, ο άξιος δουλευτής της πλούσιας γής του, αυτός που πήρε τόσο σημαντική θέση στο κοινωνικό σχηματισμό του Ρουμανικού κράτους, έχει ύμνηθη από πολλούς Ρουμάνους λογοτέχνες. Ο Ντελαβράντσια είναι ένας απ' τους θερμούς ύμνητάς του λαού. Έθνικιστής, ρήτορας, ακαδημαϊκός και αξιόλογος δραματουργός, έδωσε στα 1910 μ' άληθινά θριαμβευτική έπιτυχία τη τριλογία του «Ηλιοβασίλεμα» «Λαίλαπας» και «Βραδυά άστέρι». Ρωμαντικά δράματα γεμάτα γραφικότητα, δολοφονίες και έρωτες. Με ζωντανό διάλογο γραμμένο σέ γλώσσα μεστή και κάπως αρχαϊζουσα, με πλαστική ικανότητα ζωντανεύει φυσιογνωμίες και εποχές της Ρουμανικής Ιστορίας. Το ιστορικό δράμα άπασχόλησε και το Σ. Ίωσήφ αξιόλογο μεταφραστή του Σαίξπηρ, του Κορνέιγ, του Σίλλερ, του Γκαίτε και συνδιευθυντή

του περιοδικού «Σπορέας» το περιοδικό αυτό είναι σημαντικό μέσα στη πνευματική ζωή της Ρουμανίας. Η άποψη ποίησε στις διάχυτες τάσεις του περασμένου αιώνα και τις όρχες του τωρινού. Τάσεις που ζητούσαν την κατάπνιξη του νεογέννητου άστισμού και την έπιστροφή στο χωριό—στην κοινωνία της ύπαιθρου με τη πατριαρχική ζωή των άριστοκρατών—και τη συνέχιση των έθνικών παραδόσεων των διαταραγμένων απ' την άστική έπικράτηση. Οι επιδιώξεις αυτές είχαν πλατειά άπήχηση στο θέατρο και συνεχίζονται ως σήμερα. Βέβαια οι μεγάλες μεταπολεμικές πνευματικές ζυμώσεις, το σπάσιμο κάθε είδους παραδόσεως, που γινε το έμβλημα της μεταπολεμικής πρωτοπορείας, βρήκε στη Ρουμανία όπαδούς. Στο ρεύμα όμως αυτό σημειώθηκε αντίδραση από μια μερίδα διανοουμένων, που πρεσβεύει ότι τα νέα τουλάχιστον κράτη έξυπηρετώνται με τη ζωογόνηση και όχι με το σπάσιμο των παραδόσεων.

Από τους εκπροσώπους του νέου μεταπολεμικού πνεύματος είναι ο Μιχαέσκου που πέθανε νεώτατος στα 1935. Το έργο του είναι έμποτισμένο απ' τις ψυχαναλυτικές τάσεις, απ' τη μελέτη του ύποσυνειδήτου και της κληρονομικότητας. Επίσης ο Α. Μανιοϋ, ποιητής γεμάτος ραφιναρισμένο πριμιτιβισμό, πρόσφερε ένδιαφέρουσα έργα σία και στο θέατρο. Επίσης ο Λουκιανός Μπλάγκα, ο ξεχωριστός ποιητής με τη μεταφυσική διάθεση, έγραψε έπτά δράματα. Βαρειά από σκέψη, γεμάτα θρυλικό και συμβολικό στοιχείο άνήκουν ίσως περισσότερο στις περιοχές της ποίησης παρ'ά της θεατρικής τέχνης. Καλοί δραματουργοί θεωρούνται και ο Πετρίσκο, ο Βοϊκωλέσκο, ο ζωγράφος και σκηνοθέτης Ι. Πόπα, καθώς και ο ήθοποιός Γ. Κιπριάν του όποιου το έργο «Κίρικα» προσωπικά τουλάχιστον μ' άφησε μιάν ιδιαίτερα καλή έντύπωση, ίσως όφειλομένη στην άληθινά έκλεκτή σκηνική άπόδοση του άξέχαστου Πιτοέφ. Γνησιότερα θεατρικά ταλέντα λογαριάζονται ο Ζαμφιρέσκο και ο Θωμάς Μουσατέσκου του όποιου το έργο «Τίτανι Βάλς» πρωτοπαυμένο στα 1932 στη Ρουμανία παίχθηκε και στο τόπο μας. Άνεξάρτητα με την άξία του το έργο αυτό ζωντάνεψε ξανά τόν πόθο μας για μία ουσιαστικότερη γνωριμία με το ρουμανικό θέατρο, γενικά τόν πόθο να γνωρίσουμε τις διάφο-

ρες καλλιτεχνικές και πνευματικές έκδηλώσεις του λαού αυτού, πούχουμε μαζί του κοινές και κόντινες τις άναμνήσεις της μακρόχρονης Έθνικής σκλαβιάς, κοινή τη Βυζαντινή επίδραση, γενικώτερα την Ανατολική που έδωσε ένα ιδιαίτερο χρώμα στις άκρινες τούτες γωνίες της Εύρώπης. Συγγενικά είναι τα περήφανα λαϊκά μας τραγούδια και ποιήματα στα χρόνια της σκλαβιάς για τους Άρματωλους και Κλέφτες, τους «Χαϊντούκ» όπως τους λέν οι Ρουμάνοι.

Όμοια σχεδόν είναι πολλά λαϊκά μας ήθη και έθιμα, παροιμίες, παραμύθια, γιορτές θρησκευτικές, τελετές και μασκαράτες. Έκτός όμως απ' τους παληούς αυτούς ιστορικούς και λαογραφικούς δεσμούς, το σημείο που παρουσιάζει σήμερα ένα ζωντανό ενδιαφέρον είναι ότι και το Έλληνικό και το Ρουμανικό όπως και όλα τα Βαλκανικά κράτη έχουμε μεταξύ μας συγγενικές αρετές και έλλείψεις. Κοινές τις έξωτερικές Εύρωπαϊκές επιδράσεις, το αμφίρροπο στις πνευματικές τάσεις μας, στην αδυναμία να δώσουμε βασικό τόνο και χαρακτήρα στις τέχνες μας, αλλά και κοινό το θέλγητρο του νεανικού πνεύματος που σαν καινούργιο δρόμο

βλαστάρει φυτρώνει στο γέφυρο Εύρωπαϊκό κορμό.

Πολλοί Βαλκάνιοι διανοούμενοι πιστεύουν πως, μπρος στη σημερινή ήθική και πνευματική κρίση της Εύρώπης και μπρος στις σφαλιστές πύλες της Ανατολικής σοφίας, προβάλλει στους Βαλκανικούς λαούς η ανάγκη του πνευματικού συνασπισμού.

Και παρακάμπτοντας στο μικρό τουτο σημείωμα το ζήτημα του αν η τέχνη είναι δυνατόν να κατευθύνεται μόνο από έθελιμένες τάσεις ώρισμένων ατόμων και αν ευδοκιμή αποκλεισμένη μεσ' σε στενά πολιτειακά, έθνικά ή τοπικά σύνορα, ή αν το περιεχόμενο των λογοτεχνιών μας είναι ικανό να πλουτήσει και να ώμορφήσει όχι πιά των γειτόνων μας, μα τη δική μας πρώτα-πρώτα πνευματική ζωή, περιοριζόμαστε απλώς να τονίσουμε ότι όπως για τα άτομα έτσι και για τους λαούς πολύ συχνά η γνωριμία είναι η προϋπόθεση της αγάπης και της καλής γειτονιάς. Γι' αυτό και κάθε προσπάθεια στενότερης πνευματικής γνωριμίας με λαούς τόσο γειτονικούς είναι πολύ επιθυμητή.

KATEPINA I. KAKOYPIH

Η επίδρασις του γένους στον χαρακτήρα

Η ανθρωπότης προχωρεί άνάμεσα από πλάνες και σφάλματα, όπως και το άτομο, που πολύ άκριβιά πολλές φορές τα πληρώνει...

Οι πλάνες, από άγνοια, δημιουργούν προκαταλήψεις που επικρατούν καμμιά φορά χιλιετηρίδες, ως όταν το ανθρώπινο πνεύμα ξυπνήσει κι' έλευθερωθή απ' αυτές. Λίγο πολύ, όλοι είμαστε σκλαβωμένοι από προλήψεις και προκαταλήψεις που επηρεάζουν κι' έμποτίζουν το περιβάλλον μέσα στο όποιο γεννιόμαστε κι' είναι δυσκολώτατο, αν όχι αδύνατο, χωρίς μεγάλη προσπάθεια και εργασία ατομική, να έλευθερωθούμε.

Κάθε πρόληψις είναι βλαβερή, μα μία προκατάληψις που επί αιώνες και χιλιετηρίδες τώρα μέχρι των ημερών μας έβάρυνε την ανθρωπότητα όλόκληρη κι' είχε τα όλεθριώτερα των αποτελεσμάτων, μία προκατάληψις που έχει—κατά την έκφρασι του ιδρυτού της Ατομικής Ψυχολογίας Adler,—τα

περισσότερα θύματα από όλων των πολέμων μαζί, είναι η προκατάληψις περί κατωτερότητας της γυναίκας.

Στη σημερινή μας μελέτη πρόκειται να εξετάσω τον 4ο παράγοντα⁽¹⁾ που επηρεάζει το χαρακτήρα μας στα πρώτα παιδικά μας χρόνια. Κι' ο παράγων αυτός, όπως είπαμε, είναι το γένος. Καθένας ανήκει σ' ένα απ' τα δύο γένη που αποτελούν την ανθρωπότητα, και καθένας επηρεάζεται από την αντίληψι που επικρατεί στο περιβάλλον του για τη διαφορά που υπάρχει άνάμεσα στα δύο φύλα.

Το παιδί—άγόρι ή κορίτσι,—άναπνέει την ψυχικήν ατμόσφαιρα που επικρατεί γύρω του στο οικογενειακό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Η επικρατούσα προκατάληψις περί κατωτερότητας της γυναίκας πολύ γρήγορα γίνεται αντίληπτη από το έρευνητικό και γεμάτο δίψα για μάθησι

(1) «Έλληνις» τεύχος Ιουνίου σελ.

παιδικό πνευματάκι. Χωρίς, βέβαια, να μπορέσει να εξετάσει αν η επικρατούσα γνώμη είναι όρθή, την δέχεται ως γεγονός και παίρνει μία στάσι άνάλογη του προσωπικού ιδεώδους που έχει αρχίσει να σχηματίζει.

Το μεγαλύτερο και όλεθριότερο κακό που δημιουργήσε η προκατάληψις αυτή είναι: ή τρομερή σύγκρουσις και διάσπασις (συνειδητή ή άσυνειδητή) των δύο φύλων. Τόσο το άγόρι όσο και το κορίτσι παλαίουν άπεγνωσμένα, ό μόν πρώτος να συγκρατήσει την προνομιοϋχο θέσι του στην κοινωνία, ή δεύτερα ν' άποτινάξει το ζυγό που την βαρύνει και την πιέζει λόγω της επικρατούσης προκαταλήψεως. «Εσύ είσαι κορίτσι και πρέπει να είσαι φρόνιμη, σοβαρή.» Η «τα κορίτσια δέν παίζουν τα παιχνίδια αυτά, που είναι μόνο για άγόρια κ. τ. λ.» Και στ' άγόρια πάλι συχνά άκούμε να λένε: «Καθμένε, σαν κορίτσι φοβάσαι», ή πάλι όταν θαυμάζουμε κάποιον: «Μωρέ μπράβο, σαν άνδρας φέρθηκε.» κ τ λ.

Έχει δέ τόσο έμποτίσει ή αντίληψις αυτή τη νοοτροπία μας, ώστε μετόν όρον «άνδρικός» έννοούμε κάθε τι που έχει σχέση με το θάρρος, την αξιοπρέπεια, την ευγένεια, ανεξαρτησία και γενικά την ανωτερότητα, αντίθέτως δέ μετόν όρον «γυναικείος» έννοούμε τις αντίθετες άκριβώς έννοιες δηλ. τη δειλία, την πανουργία, την ταπεινότητα, ύποταγή και γενικά κάθε ιδιότητα που προέρχεται από ψυχικήν κατωτερότητα.

Η επικρατούσα προκατάληψις δηλητηρίασε επίσης τις σχέσεις των φύλων, οι όποιες ένώ έπρεπε να στηρίζονται στη συντροφικότητα και ίσοτιμία των ανθρώπων, στηρίζονται επί του ανταγωνισμού και της πάλης επικρατήσεως. Αποτέλεσμα αυτού είναι το σημερινόν κατάντημα του γάμου και γενικά ή άποφυγή του, άκόμη δέ ή φυγή της γυναίκας από του γυναικείου ρόλου.

Αυτά όλα είνε τ' αποτελέσματα της επικρατούσης προκαταλήψεως ή όποια ένόσω θά ισχύη, κάθε προσπάθεια βελτιώσεως ή αλλαγής των αποτελεσμάτων θά είναι ματαιία και άκαρπη, γιατί το αποτέλεσμα θά ύπάρχη ένόσω ή αίτία θά ύφίσταται.

Προτού εξετάσωμε ποιά επίδρασι έχει στο χαρακτήρα του παιδιού αυτή ή προκατάληψις και ποιά στάσι θά πάρη άναλόγως του γένους στο όποιο ανήκει, θά δούμε πως δημιουργήθηκε αυτή ή αντίλη-

(2) «Έλληνις» τεύχος Μαΐου σελ. 106-107.

ψις. Έκείνο που πρέπει επίσης να μάς άπασχολήση είναι το αν είναι βάσιμη—έστω και έν μέρει—ή αντίληψις αυτή, αν δηλ. είναι εκ φύσεως ή γυναικία μειονεκτική ή αν ή επίδρασις αυτής της προκαταλήψεως δημιούργησε φαινομενική μειονεκτικότητα σ' αυτήν.

Αν ρίξωμε μία γρήγορη ματιά στην ιστορία και δούμε τη θέσι της γυναίκας δια μέσου των αιώνων που πέρασαν, φάνομε σε μία εποχή όπου ίσχυσαν άκριβώς οι αντίθετοι νόμοι. Δηλ. την πλεονεκτική θέσι στην κοινωνία την κατείχε ή γυναίκα και ή προκατάληψις περί μειονεξίας του άνδρος έθεωρείτο ως φυσική και πραγματική.

Έχρειάστηκε ν' άγωνιστή και να παλαίση ό άνδρας κατά της γυναίκας και ν' ανατρέψει τη γυναικοκρατία και να έγκαθιδρύση την άνδροκρατία. Και άσφαλώς αι σχέσεις των δύο φύλων δέν θά ύπέρξαν τότε καλύτερες από σήμερα. Συνέπεια της άνδροκρατίας ύπέρχεν ή ύποδούλωσις της γυναίκας και ή έφαρμογή νόμων έννοούντων την πλεονεκτικήν θέσι του άνδρος, ό όποιος έκτοτε την έκράτησε πάση θυσία μέχρι των ημερών μας.

Αντικειμενική έρευνα του ζητήματος, απ' όσα είπαμε, μάς πείθει ότι δέν πρόκειται για έμφυτη μειονεκτικότητα της γυναίκας αλλά για επίκτητη, λόγω της επικρατούσης προκαταλήψεως.

Όλοι γνωρίζομε το αποτέλεσμα που θά έχη, στο παιδί, μία γνώμη, μία αντίληψις που γύρω του επικρατεί και μάλιστα ισχύει ως φυσικός νόμος. Το αποτέλεσμα θά είναι να πιστέψη στην επικρατούσα γνώμη και έν τέλει, να επηρεασθή άνάλογα μ' αυτή ή διαμόρφωσις του χαρακτήρος του.

Και αν άκόμη όρθή συμπεριφορά διαφωτισμένων γονέων θά απέκρυβε στο παιδί την ισχύουσα γνώμη περί κατωτερότητας της γυναίκας, πάλι αυτό θ' άντελαμβάνετο από γύρω του κοινωνικό περιβάλλον την επικρατούσα πραγματικότητα. Σε κάθε βήμα της ζωής του άκούει σ' όλους τους τόνους να επαναλαμβάνεται ή επικρατούσα γνώμη.

Από το προπατορικό άμάρτημα, όπου τη γυναίκα θεωρούμε ως την αίτία της δυστυχίας του ανθρώπινου γένους, μέχρι του περιφήμου «cherchez la femme» των ημερών μας, ή ίδια γνώμη και αντίληψις βλέπομε να ισχύη. «Αμέ τί περιμένεις από γυναίκες, πάντα λίγο μυαλό είχανε» άκούμε συχνά γύρω μας.

Κανείς άνθρωπος δεν μένει ανεπηρέαστος από την προκατάληψη αυτή, τόσο δε επηρέασε κατά το παρελθόν τη νοοτροπία των ανθρώπων, ή πίστις στην κατωτερότητα των γυναικών, ώστε συνεζητήθη σε συνέδριο κληρικών κάποτε αν ή γυναίκα έχη ψυχήν.

Τέλος ή αντίληψις περί κατωτερότητος της γυναίκας και έν γένει ανικανότητος για κάθε τι τὸ ανώτερο και αξιόλογο κατόρθωμα, επηρεάζει τὸ κορίτσι από την κούνια του ακόμη. Όταν τὸ θάρρος εγκαταλείπει τὸν άνθρωπον αρχίζει ν' ἀμφιβάλλη για τὸν ἑαυτό του κι' ή αὐτοπεποίθησι, ἀπαράιτητο ἐφόδιο για τὴν ἐπιτυχία στὴ ζωὴ, εγκαταλείπει, κι' αὐτὴ μετ' ἡ σειρά της, τὸ κορίτσι πρὶν προφτάσει ν' ἀναπτυχθῇ σὲ ἀνεξάρτητο και αὐτόνομο ἄνθρωπο.

Και τίς περισσότερες φορές ή γυναίκα καταλήγει νὰ πιστέψῃ ὡς ἀληθινὰ ὅσα λέγονται για τὴν ἀνικανότητα τοῦ φύλου της, ἐνισχύουσα και αὐτὴ τὴν ἐπικρατοῦσα γνώμη.

Ὁ Adler μᾶς λέει ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἐξῆς: «Τὸ κορίτσι ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας, βαρύνεται μετ' προκατάληψιν κατάλληλη νὰ κλονίσῃ τὴν αὐτοπεποίθησίν του και ἱκανὴ νὰ ἐνταφιάσῃ τὴν ἐλπίδα του, ὅτι θὰ μπορούσε νὰ κάνῃ κάτι τὸ αξιόλογο. Ἐπειδὴ ή προκατάληψις αὐτὴ μετ' τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, στὸ κορίτσι, διαρκῶς ἐνισχύεται, ἐπειδὴ βλέπει ὅτι για τίς γυναῖκες ἔχουν ὀρισθῇ κατώτερα ἔργα, εὐκόλα ἐννοοῦμε γιατί χάνει τὸ θάρρος του, γιατί δὲν καταβάλλει τὴν πρέπουσα προσπάθεια και τέλος γιατί δειλιά πρὸ τῶν καθηκόντων τῆς ζωῆς».

Και συνεχίζει ἀκόμη ὁ Adler:

«Ἐν τοιαύτῃ ὁμως περιπτώσει, ὅπου τιθέμεθα ἀντιμέτωποι τῆς γυναίκας και τῆς μεταβιβάζομε τὴ μικρὴ ἐκτίμησι τῆς κοινωνίας πρὸς αὐτήν, ὅπου ἐπὶ πλέον τὴν στερούμε κάθε ἐλπίδος ὅτι θὰ μπορούσε νὰ ἐπιτύχῃ κάτι ἀξιον λόγου, ὑποσκάπτοντες ἔτσι τὸ θάρρος της, κατόπιν δὲ βρίσκομε ὅτι τίποτε τὸ σπουδαῖον δὲν ἐπιτυγχάνει, — δὲν ἔχομε κανένα δικαίωμα νὰ ἰσχυρίζομεθα ὅτι ή κρίσις μας εἶναι ὀρθή, ἀλλ' ὀφείλομε νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐμεῖς εἴμεθα οἱ αἰτίοι τῆς ὅλης δυστυχίας».

Ἀπ' ὅσα εἶπαμε ὡς τώρα, ή προκατάληψις περί κατωτερότητος τῆς γυναίκας δὲν ἔχει καμμιά πραγματικὴ βάση, ὅτι εἶναι «θῆσει καὶ ὄχι φύσει» μειονεκτική, και ἐπομένως εἶναι ἀληθοφανὴς και ὄχι ἀληθινὴ ή αντίληψις αὐτή.

Ὁ Adler μάλιστα ἀπέδειξε πειραματικῶς τὰ ἐπιστημονικά του συμπεράσματα σὲ μιὰ πειραματικὴ ἔρευνα. Ἐξήτασε κατὰ ομάδας ἀγόρια και κορίτσια ἡλικίας 14—18 ἐτῶν. Μία ὁμᾶς κοριτσιῶν παρουσίασε τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα τῶν ἄλλων ὁμάδων, και σχετικὴ ἔρευνα ἀπέδειξεν ὅτι ή ὁμᾶς αὐτὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ κορίτσια ποὺ ἀσκοῦσαν αὐτὰ ή οἱ μητέρες των αὐτόνομα ἐπαγγέλματα. Τὸ γεγονός αὐτό, τοὺς ἐδίδε ἀρκετὸ θάρρος και αὐτοπεποίθησιν ὥστε νὰ ἐξουδετερῶνῃ ἀρκετὰ ή ἐντελῶς τὴν ἐπικρατοῦσα προκατάληψιν.

Ἀπ' ὅλα τὰ παραπάνω ποὺ εἶπαμε, βλέπομε πόσον ἀβάσιμη εἶναι μὰ και πόσον ὀλέθρια σὲ ἀποτελέσματα ή ἐπικρατοῦσα μέχρι σήμερα προκατάληψις αὐτή.

Ἄς δοῦμε τώρα και τ' ἀποτελέσματα ποὺ φέρει στὸ χαρακτήρα τῶν δύο φύλων.

Ἡ ἐπίδρασις τοῦ παράγοντος τοῦ γένους στὸ κορίτσι δημιουργεῖ διαφόρους τύπους ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴν διάστασι και πάλι πρὸς τὸ ἑτερόφυλο.

Διακρίνομε πρῶτον τὸν ἐνεργητικὸν ἀνδρικό τύπο στὶς φιλόδοξες ἐκείνες γυναῖκες ποὺ παλαίουν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς και ἐπιδιώκουν νὰ γίνουν ἀνώτερες ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνδρας τοῦ περιβάλλοντός των. Ἀποστρέφονται κάθε τι ποὺ ἔχει σχέση μετ' οἰκιακές ἐργασίες και μιλοῦν περιφρονητικὰ γι' αὐτές, ή πάλι βεβαιώνουν ὅτι δὲν εἶχαν ποτὲ κλίσι οὔτε και καμμιά ἐπιτηδειότητα στὶς ἐργασίες αὐτές. Ἀπέναντι τοῦ γάμου και τοῦ ἔρωτος παίρνουν ἐχθρική στάσι. Καὶ ἀν συμβῇ νὰ συνάψουν σχέση μετ' τὸ ἑτερόφυλον ζητοῦν πάντα τὴν κυρίαρχο θέσι, πράγμα ποὺ διαταράσσει τὴν ἀρμονικὴν ἐπαφή.

Δεύτερος τύπος γυναικῶν εἶναι ὁ τύπος ἐκείνων ποὺ παρουσιάζουν τὰ γυναικεῖα λεγόμενα γνωρίσματα τοῦ χαρακτήρος, τὴν ὑποταγή, τὴν ταπεινότητα και εὐπείθεια. Στὴ συμπεριφορὰ τους διακρίνομε ἐπίσης τὴν ἐξέγερσι κατὰ τοῦ ρόλου των, ὅπως και στὸν πρῶτο τύπο, μ' ὅλη τὴν φαινομενικὴ ὑποταγή σ' αὐτόν. Ἡ ψυχικὴ κατὰπίεσις στὴν ὁποῖαν καταδικάζονται, λόγω τῆς ἐσφαλμένης των στάσεως, δημιουργεῖ ψυχικὴς διαταραχές και νευρικὴς παθήσεις.

Τρίτον τύπον γυναικῶν ἀποτελοῦν ὅσες δὲν ἀποκρούουν μετ' τὸν γυναικεῖο ρόλο, εἶναι ὁμως τόσο ἐμποτισμένες ἀπὸ τὸ συναίσθημα μειονεκτικότητος τοῦ φύλου των ὥστε πιστεύουν ὅτι εἶναι ὄντα κατώτερα τοῦ ἀνδρὸς, καταδικασμένες σὲ ταπεινότερο ρόλο. Ἡ ἀντίληψις των αὐτὴ δυναμώνει

τὴν ἐπικρατοῦσα προκατάληψιν. Γυναῖκες αὐτοῦ τοῦ τύπου παραιτοῦνται διαρκῶς, ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς, ἀπὸ ἔργα ποὺ ἀνήκουν σ' αὐτές, μετ' τὴν ὁμολογία ὅτι αὐτές εἶναι ἀνίκανες και μόνον οἱ ἀνδρες κατέχουν τ' ἀπατούμενα προσόντα για τέτοιες ἐργασίες.

Τέλος και στοὺς τρεῖς παραπάνω περιγραφέντας τύπους γυναικῶν παραιτοῦμε συνειδητὴ ή ἀσυνειδητὴ τὴν ἐξέγερσι τῆς γυναίκας κατὰ τοῦ ρόλου της και τὴν προσπάθειαν ν' ἀποτινάξῃ τὴν προκατάληψιν ποὺ τὴν βαρραίνει. Τὴν προσπάθεια αὐτὴ ὁ Adler τὴν ὠνόμασεν ἀνδρική διαμαρτυρία.

Ἄς δοῦμε τώρα και τὴν ἐπίδρασι τοῦ γένους στὸ ἀγόρι. Ὅπως τὸ κορίτσι, πολὺ νωρὶς κι' αὐτὸ ἀντιλαμβάνεται τὴν ὑπεροχὴ τοῦ φύλου του στὴν κοινωνία και ὅπως κάθε ζωντανὸς ὀργανισμὸς ἐπιδιώκει τὴν αὔξησι και τελειοποίησιν τοῦ ἑαυτοῦ του, τὸ ἴδιο και τὸ ἀγόρι ζητεῖ ν' ἀναπτυχθῇ σὲ τέλειον ἄνδρα και νὰ διατηρήσῃ τὴν προνομιοῦχο θέσιν του.

Ἐκ πρώτης ὄψεως, θὰ σχηματίσῃ κανεὶς τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ή προνομιοῦχος θέσις τοῦ ἀνδρὸς στὴν κοινωνία, θὰ προσφέρῃ στὸ ἀγόρι ἀρκετὸ θάρρος νὰ ἐπιτύχῃ στὴ ζωὴ του εὐκολώτερα. Ἄν ρίξωμε στὴν κοινωνία γύρω μας ἕνα βλέμμα θ' ἀντιληφθοῦμε ὅτι δὲν συμβαίνει συνήθως αὐτό: τὸ ἀγόρι κατὰ τὴν προσπάθειά του για ὑπεροχὴν και ἐπικράτησιν κυριεύεται ἀπὸ ἕνα εἶδος ψυχικῆς ἀγωνίας, ποὺ τοῦ ἀφαιρεῖ τὸ θάρρος για ὀρθὴ βιολογικὴ κατεύθυνσι. Στὸ κορίτσι δὲν βλέπει τὸν συνοδοιπόρο, τὸ σύντροφο τῆς ζωῆς, ἀλλὰ τὸν ἐπικίνδυνον ἐχθρὸν ποὺ ἐπιβουλεύεται τὴν θέσιν του.

Οἱ τύποι τοῦ Δὸν Ζουάν και τοῦ μισογύνου προέρχονται ἀπὸ τὴν κατηγορίαν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ποὺ ἔχασαν τὸ θάρρος για βιολογικὴ κατεύθυνσι λόγω συγκρούσεως πρὸς τὸ ἑτερόφυλο, και ἐπιδιώκουν ὁ μὲν πρῶτος μετ' ἀρκετὴς κατακτήσεις ν' ἀποδείξῃ τὴν ὑπεροχὴν του, ὁ δὲ δεύτερος, περιφρονώντας κάθε γυναίκα.

Ἡ ἀληθινὴ συνεργασία ἀνδρὸς-γυναίκος, ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας βλέπομε πόσο ἀδύνατος εἶναι. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι γνωστὸ σ' ὅλους μας: ἀνταγωνισμός, σύγκρουσις, πάλιν.

Ἡ γυναίκα ποὺ θᾶπρεπε θαρραλέα και χαρούμενα ν' ἀναλάβῃ τὸ ρόλο τῆς συζύγου και μητέρας, συνεργάτις και σύντροφος τοῦ ἀνδρὸς στὸ ταξίδι τῆς ζωῆς, καταναλίσκει ὅλη τὴ ζωτικότητά της σὲ ἀντιβιολογικὴς προσπάθειες ἐξευρέσεως ὀπλῶν νὰ

πολεμήσῃ και κατατροπώσῃ τὸν ἀντίπαλον.

Ἡ μανία τοῦ λούσου, τοῦ καλλωπισμοῦ, στὶς μὲν, ή τρέλλα τοῦ νοικοκυριοῦ και τῆς καθαριότητος στὶς ἄλλες ποὺ ἐχαρακτηρίσθη μετ' ἰδιαιτέρο ὄνομα ἀπὸ τὸν Adler: ἡ εὐρωσις τῆς νοικοκυρᾶς, και τέλος οἱ νευρικὴς ἐξεγέρσεις, οἱ ὑστερικὴς φωνές, ἐπιθυμίες, τὰ κλάμματα, οἱ νευρικοὶ πονοκέφαλοι κ.λ.π. ὅλα αὐτὰ εἶναι τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Και τὸ παιδί ποὺ γεννιέται μέσα σὲ μιὰ κοινωνία διαπληκτιζομένων ὀρίμων, εἶναι φυσικὸ και ἐπόμενο νὰ πάρῃ ἀντιβιολογικὴ κατεύθυνσι, ἐσφαλμένη στάσι.

Ἡ προκατάληψις περί κατωτερότητος τῆς γυναίκας ἴσως εἶχε τὰ ὀλεθριότερα πρᾶγματι ἀποτελέσματα ἀπὸ κάθε ἄλλη προκατάληψιν.

Ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ ἀνθρώπου ζητᾷ ἐξ ἐνστίκτου τὴν ἀρμονία παντοῦ και ή ἀρμονικὴ συμβίωσις εἶναι τὸ πρῶτο ποὺ λαχταρᾷ και ἐπιδιώκει.

Οἱ γονεῖς—οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ποὺ γνωρίζει τὸ παιδί,—εἶναι οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς κοινωνίας γι' αὐτό, μέσα στὴν ὁποῖαν προορίζεται νὰ ζήσῃ. Ἄν οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοὶ ζοῦν ἀρμονικά, ἀν ή συμπεριφορὰ μετὰ τῶν και πρὸς τὸ παιδί των εἶναι ὀρθή, τότε ἐλάχιστα ή καθόλου δὲν θὰ τὸ επηρεάσῃ ή προκατάληψις ποὺ ἀναφέραμε. Δὲ θὰ βρεθῇ σὲ ἀνταγωνισμό πρὸς τὸ ἑτερόφυλο, ἀλλὰ σὲ συνεργασία μαζί του και τὸ θάρρος ἀναπτυσσόμενο κανονικὰ θὰ βοηθήσῃ και τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τοῦ κανονικοῦ συναισθήματος. (1)

Ἀπόπειρα βελτιώσεως τῶν σχέσεων τῶν δύο φύλων ὁ Adler συνιστᾷ τὴν συνεκπαίδευσιν, τονίζων ὅτι δὲν πρέπει νὰ συντελεῖται ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀμίλλης τῶν φύλων διὰ τὴν δάφνην τῆς μεγαλυτέρας ἱκανότητος. Καὶ παρατηρεῖ ὅτι: «Ἐὰν δὲν εὐρεθοῦν διδάσκαλοι ποὺ νὰ σχηματίζουν ὀρθοτέραν ἀντίληψιν για τὴν συνεκπαίδευσιν δηλ. νὰ τὴν θεωροῦν ὡς προπαρασκευὴ για τὴν συνεργασία τῶν φύλων στὶς κοινὲς ὑποχρεώσεις και ἀν τὴν ἀντίληψιν αὐτὴ δὲν καταστήσῃν βάσιν τῆς ἐπαγγελματικῆς των δράσεως, τότε οἱ πειραματισμοὶ για τὴν συνεκπαίδευσιν εἶναι προωρισμένοι ν' ἀποτύχουν».

Τελειώνοντας τὴ σημερινὴν μας μελέτη τονίζομεν ὅτι μόλις ή γυναίκα πάψῃ νὰ πιστεύῃ στὴν προκατάληψιν για τὴν κατωτερότητα τοῦ φύλου της, θὰ ἐπέλθῃ ἔσωτε-

(1) Βλέπε τεῦχος «Ἑλληνίδος» μηνὸς Μαΐου.

ρική μεταστροφή που θα εξωτερικευθῇ στην ὅλη συμπεριφορά της. Θα πάψῃ νὰ συζητῇ γιὰ τὴν κατωτερότητα ἢ ἀνωτερότητα τῶν φύλων· γιατί θὰ πιστεῖ στὴν

ισοτιμία των καὶ ἀληθινὴ συνεργασία θὰ εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῆς νέας της πίστεως.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΦΡΑΓΚΟΥ

G. W. Leadbeater

Αἱ Σχέσεις μας με τὰ Παιδιά μας

Πολλὰ βιβλία ἔχουν γραφῇ καὶ πολλές ὁμιλίες ἔχουν γίνῃ γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν. Σήμερα, περισσότερο παρὰ ποτέ, στρεφόμαστε πρὸς τὸ παιδί καὶ προσπαθοῦμε νὰ τὸ μελετήσωμε καὶ νὰ τὸ καταλάβωμε. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι βλέπουν τὸ παιδί σὰν ἕνα κατώτερο πλάσμα, ποὺ ἐμεῖς οἱ μεγάλοι θὰ τὸ καθοδηγήσωμε καὶ θὰ τοῦ δώσωμε τὴ δική μας πείρα καὶ τὴς δικές μας κατευθύνσεις.

Γι' αὐτοὺς τὸ παιδί δὲν εἶναι παρὰ μιὰ λευκὴ, ἄγραφη πλάκα, ποὺ δὲν ἔχει ἀκόμη καμμιὰ ἀτομικότητα, ποὺ ἀκόμη δὲν ἔχει γίνῃ ἄνθρωπος καὶ ποὺ περιμένει ἀπὸ τοὺς γονεῖς τὴ διαμόρφωσί του.

Ἀλλὰ γιὰ ἄλλους τὸ παιδί εἶναι ἕνα ἀπέραντο μυστήριον. Τὸ μυστήριον τοῦ ἀνθρώπου, τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς ποὺ βρίσκειται μέσα του. Πῶς θὰ ἐκδηλωθῇ, πῶς θὰ ἀποκαλυφθῇ ἡ Ζωὴ αὐτὴ ποὺ εἶναι ἀκόμη ἀγνὴ καὶ αὐθόρμητη μέσ' στὸ μικρὸ αὐτὸ νεόπλαστο σῶμα; Πρὸς ποιά κατεύθυνσι θὰ στραφῇ;

Θέλομε ἐμεῖς νὰ ὁδηγήσωμε τὰ παιδιά μας; Ἀλλὰ με ποῖον τρόπο; Ξέρομε τάχα ἐμεῖς ποὺ ὀνομάζομε τὸν ἑαυτὸ μας «ὁδηγὸς τῶν παιδιῶν», ξέρομε ποὺ τὰ ὁδηγοῦμε, καὶ γιατί; Θέλομε νὰ γίνουν ὅμοια με μᾶς, θέλομε νὰ μᾶς μοιάσουν, ν' ἀκολουθήσουν τοὺς δρόμους τοὺς δικούς μας. Μὰ ἀξίζουν τάχα οἱ δρόμοι οἱ δικοί μας; Βλέπομε τὴ σημερινὴ ἀνθρωπότητα καὶ κλείνομε με φρίκη τὰ μάτια. Βαρβαρότης, πόλεμοι, μῖσος καὶ ψέμα. Ἕνας ἀπέραντος ἐγωϊσμός. Καὶ μεῖς εἴμαστε τάχα καλλίτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἐμεῖς ποὺ ἀναλαμβάνομε τὴν μεγάλη εὐθύνη νὰ ὁδηγήσωμε τὰ παιδιά μας στὴ ζωὴ; Πῶς ἡ ἀνθρωπότης τοῦ μέλλοντος θὰ εἶναι καλλίτερη ἀπὸ τὴν σημερινή, ἀφοῦ ἐμεῖς, ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότης θέλει νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν ἑαυτὸ της, νὰ δώσῃ τὸ δικό της καλὸ στὸ παιδί, στὴν αὐριανὴ ἀνθρωπότητα; Πῶς μπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἡ ἐξέλιξις ὅταν διαρκῶς σταματοῦμε καὶ κοιτᾶμε πρὸς τὰ πίσω;

Ἡ Θεοσοφία, ἡ ὁποία εἶναι μιὰ πλατεῖα ἔρευνα, μιὰ βαθεῖα φιλοσοφία γιὰ ὅλα τὰ ζητήματα τῆς ζωῆς, ἐξετάζει καὶ τὸ ζήτημα αὐτό, ποὺ ἐνδιαφέρει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ποὺ σκέπτονται βαθύτερα, καὶ πρὸ πάντων τοὺς γονεῖς καὶ ὅσους ἀσχολοῦνται με τὰ παιδιά. Ὁ Ἄγγλος μεγάλος Ἀποκρυφιστὴς καὶ διορατικὸς, **C. W. Leadbeater**, ὁ ὁποῖος ἐμελέτησε ἀρκετὰ τὸν Ἀποκρυφισμό, ὅχι ἀπλῶς διανοητικὰ καὶ ἐξωτερικὰ σὰν τοὺς περισσότερους φιλοσόφους, κατόρθωσε νὰ ξυπνήσῃ καὶ ν' ἀναπτύξῃ μέσα του ὅλες τὴς λαυράνευες δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, ἔτσι ὥστε νὰ ἰδῇ καὶ ν' ἀντιληφθῇ ἐξ ἰδίας πείρας ὅσα ἐμεῖς οἱ ἄλλοι δὲν βλέπομε καὶ δὲν ἀντιλαμβανόμεθα, καὶ ἔγραψε πολλὰ βιβλία, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἕνα ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον «Ἡ Κρυμμένη Πλευρὰ τῶν Πραγμάτων». Στὸ κεφάλαιο «Οἱ Σχέσεις μας με τὰ Παιδιά μας» ἐξετάζει με τὸ βαθὺ καὶ φωτεινὸ τοῦ πνεύματος ποὺ διεισδύει ὡς πέρα ἀπ' τὴν ὁρατὴ ἐκδήλωσι τῶν φαινομένων, καὶ μᾶς ἐξηγεῖ πῶς θὰ πρεπε νάταν ἡ συμπεριφορὰ μας καὶ οἱ σχέσεις μας με τὰ παιδιά μας.

Παίρνομε μερικά ἀποσπάσματα ἀπ' τὸ τόσο ἐνδιαφέρον αὐτὸ βιβλίον καὶ τὰ δημοσιεύομε ἔδω γιὰ ὅσους ἐνδιαφέρονται πραγματικὰ καὶ τὸ ζήτημα αὐτό.

«Ὅταν ἐξετάσωμε ποιὲς εἶναι οἱ σχέσεις μας με τὰ παιδιά μας, βλέπομε πῶς αὐτὸ εἶναι ἕνα ζήτημα ἐξαιρετικῆς σημασίας. Ἐὰν καταλαβαίναμε γιὰ ποῖο σκοπὸ ἡ ἀτομικότης τοῦ κάθε ἀνθρώπου ἔρχεται στὴ ζωὴ καὶ ἐὰν ξεύραμε τί θὰ πῇ παιδικὴ ἡλικία θάταν ἀδύνατον νὰ μὴν αἰσθανθοῦμε πόση τρομερὴ εὐθύνη βαρύνει ἐκείνους ποὺ ζοῦν μαζί με τὰ παιδιά, εἴτε εἶναι οἱ γονεῖς, ἢ τὰ μεγαλειότερα ἀδελφία, ἢ οἱ παιδαγωγοὶ τους».

Καὶ πάρα κάτω, ἐξηγεῖ πῶς τὰ περισσότερα παιδιά ζοῦν ἀνάμεσά μας σὰν ξένα. Ἐχουν τὸν δικὸν τρόπο ζωῆς, τὴν δική τους ἡθική, τὴς δικές τους ἐπιθυμίες καὶ ἀνάγκες, καὶ μᾶς

θεωροῦν ἐμᾶς τοὺς «μεγάλους» σὰν ξένους, σὰν ἐχθροὺς πολλές φορές, σὰν ἕνα ἐμπόδιο γι' αὐτὸ ποὺ θέλουν νὰ κάνουν. Μία ὑπουλὴ ἢ φανερὴ ἐχθρότης, μία ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης γιὰ μᾶς, ὅταν προσπαθοῦμε διὰ τῆς βίας νὰ τοὺς ἐπιβάλλωμε τοὺς δικούς μας νόμους καὶ τὴν δική μας ἡθική. Αὐτὸ θὰ τὸ καταλάβωμε καλλίτερα ὅταν θυμηθοῦμε τὴν παιδικὴ μας ἡλικία. Μὰ πόσοι ἀπὸ μᾶς μποροῦμε νὰ ξαναζήσωμε ζωντανὰ μέσα μας τὴς σκέψεις, τὰ συναισθήματα, τοὺς φόβους, τὴς ἐπιθυμίες τῶν παιδικῶν μας χρόνων; Πόσο οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς τὰ χάνουν λησμονήσας. Ὑπάρχει τόση ἔλλειψις κατανόησεως καὶ ἀπ' τὴς δυὸ μεριές, καὶ φυσικὰ ἐμεῖς οἱ μεγάλοι φταίμε σ' αὐτό, γιατί τὰ παιδιά δὲν μποροῦν βέβαια νὰ μᾶς γνωρίσουν ἐμᾶς, ἐνῶ ἐμεῖς ποῦ ζήσαμε στὰ χρόνια αὐτά, σήμερὰ τὰ ἔχομε ξεχάσει καὶ παραγνωρίσει. Πόσοι ἀπὸ μᾶς δὲν βλέπομε τὰ παιδιά παρὰ σὰν πλάσματα θορυβώδη, λαίμαργα, ὑποκριτικά, ἐγωϊστικά, καὶ γενικῶς ἀξιοκατάκριτα; Καὶ δὲν ἀντιλαμβανόμεσθε πῶς ἐμεῖς ποὺ τὰ βλέπομε ἔτσι, εἴμαστε οἱ πιὸ ἐγωῖσται, καὶ πῶς καὶ ἐὰν ἀκόμη τὰ παιδιά εἶναι ἔτσι, τὸ λάθος δὲν εἶναι τόσο σ' αὐτὰ τὰ ἴδια, παρὰ στὸν τελείως παράλογο τρόπο με τὸν ὁποῖο τὰ ἀνατρέφομε, καὶ δὲν καταλαβαίνομε πῶς αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ κάνωμε δὲν εἶναι νὰ μεγαλώνωμε ἀκόμη περισσότερο τὸ χάσμα ποὺ μᾶς χωρίζει, αὐξάνοντας ἔτσι τὴν ἐχθρότητα καὶ τὴν μὴ ἐμπιστοσύνη, μὰ ἄλλον νὰ προπαθήσωμε νὰ καλλιτερεύσωμε τὴν κατάστασι με μιὰ ἐγκάρδια καλωσύνη, με μιὰ ὑπομονετικὴ φιλία».

«Κάθε σκληρότης ἐκ μέρους μας πρὸς τὰ παιδιά εἶναι ἕνα δείγμα βαρβαρότητας. Τὸ νὰ δώσωμε ἕναν πόνο σ' ἕνα ζωντανὸ πλάσμα, ἔστω καὶ ἂν φανταζόμαστε πῶς τὸ κάμομε γιὰ τὸ καλὸ του, εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ σοβαρὰ λάθη, ποὺ θὰ σύρῃ πίσω του βαρεῖα ἀποτελέσματα. Φυσικὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει πῶς πρέπει νὰ τοῦ κάνωμε ὅλα του τὰ χατήρια καὶ νὰ τὸ χαϊδεύωμε, ἀλλὰ με καλὸ καὶ ἥρεμο τρόπο θὰ τοῦ ἐξηγοῦμε γιατί αὐτὸ ποὺ κάμει βλάπτει τὸν ἑαυτόν του καὶ τοὺς ἄλλους. Ποτέ ἕνα καλὸ ἀποτέλεσμα δὲν μπορεῖ νὰ ἔλθῃ ὅταν ἡ πράξις ποὺ θὰ τὸ δημιουργήσῃ εἶναι σκληρὴ καὶ βίαιη. Τὸ ἴδιο συμβαίνει ὅχι μόνο με τὰ παιδιά ἀλλὰ καὶ με τὰ ζῶα, καὶ με τὸ κάθε τι ποὺ τὸ κάνομε νὰ ὑποφέρῃ. Τί βαρβαρότης καὶ πλάνη ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερὰ».

Ἐκεῖνος ποὺ μελετᾷ τὴν κρυμμένη πλευρὰ τῶν πραγμάτων, βλέπει πῶς ἡ συνήθεια

μᾶς ξεγελάει πάντα, πῶς εἶναι ὁ πιὸ κακὸς μας ὁδηγός, γιατί δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ τὴν ξεσκεπάσωμε καὶ νὰ δοῦμε τί πραγματικὰ κρύβεται πίσω της, ἀλλὰ ἀφήνομε τὰ πράγματα ἔτσι ὅπως τὰ βρήκαμε. Μὰ ἕνας ἀληθινὰ σκεπτόμενος ἄνθρωπος πρέπει πάντα νὰ ἐρευνᾷ καὶ νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα ἔτσι ὅπως εἶναι, καὶ ὅχι ὅπως οἱ ἄμαθεῖς φαντάζονται πῶς εἶναι».

«Πολλοὶ γονεῖς καὶ πολλοὶ μὴ κατάλληλοι παιδαγωγοὶ νομίζουν πῶς πρέπει νὰ λυπηθῶν τὸ παιδί γιὰ νὰ διορθώσουν τὰ λάθη του, μὰ ἐὰν ἐγνωρίζαν ἔστω καὶ στὸ ἐλάχιστο τὴν ἀληθινὴν πλευρὰ τῆς ζωῆς, θὰ γνώριζαν πῶς ἕνας κακός, ἀπότομος λόγος ἔχει ἕνα ἀποτέλεσμα πολὺ χειρότερον ἀπ' τὸ λάθος ποὺ φαντάζονται πῶς θὰ διορθώσουν, προπάντων ὅταν σκεφθοῦμε πῶς ὁ σκληρὸς αὐτὸς λόγος γέννησε θυμὸ, ἐχθρότητα, σφαλερὴ κατανόησι.

— Μὰ τί προτείνετε λοιπὸν, θὰ ρωτήσουν μερικοί, γιὰ νὰ διορθώσετε αὐτὴν τὴν κατάσταση τῆς δυσπιστίας καὶ τῆς ἀμοιβαίας μὴ κατανόησεως;

Εἶναι φανερό πῶς ὅπου ὑπάρχει ἡδη αὐτὸ τὸ χάσμα, δὲν θὰ μπορέσωμε νὰ τὸ διαλύσωμε παρὰ με μιὰ ἀκούραστη καλωσύνη, με μιὰ συνεχή ὑπομονετικὴ καὶ σταθερὴ προσπάθεια, δείχνοντας διαρκῶς φιλία καὶ ἀγάπη. Καὶ πρὸ πάντων, ὅπως εἴπαμε καὶ πρὶν, νὰ μποῦμε στὴ θέσι τοῦ παιδιοῦ καὶ νὰ προσπαθήσωμε νὰ δοῦμε με τὰ δικά του μάτια. Πῶς σκέπτεται, πῶς αἰσθάνεται αὐτό. Πόσο καλλίτερα θὰ μπορέσωμε νὰ φερθοῦμε στὸ παιδί ἂν μπορέσωμε νὰ ξαναθυμηθοῦμε καθαρά, τὰ δικά μας παιδικὰ χρόνια».

«Πρέπει νὰ καταλάβωμε τὴν ἀπέραντη εὐθύνη ποὺ ἔχουν οἱ γονεῖς καὶ οἱ δάσκαλοι πρὸς τὰ παιδιά ποὺ ἡ Ζωὴ τοὺς ἔχει ἐμπιστευθῇ. Αὐτοὶ ποὺ φέρνουν ἕνα παιδί στὴ γῆ πρέπει νὰ καταλάβουν τὴς ἀπειρὲς εὐκαιρίες ἐξελίξεως ποὺ ἔχουν τὴν ὑποχρέωσι νὰ δώσουν σ' αὐτὴν τὴν ἀτομικότητα, καὶ ἐὰν με τὴν ἐπιπολαιότητά τους ἢ με τὸν ἐγωισμό τοὺς φέρνουν ἐμπόδιο στὸ δρόμο της, ἢ δὲν τῆς δίδουν ὅλη τὴ βοήθεια ποὺ μποροῦν νὰ τῆς δώσουν, οἱ συνέπειες θάνε βαρεῖες. Ἐὰν θέλωμε νὰ ξεύρωμε ποιὲς εἶναι οἱ σχέσεις μας με τὸ παιδί, ποιά ἡ εὐθύνη μας, πρέπει πρῶτα νὰ καταλάβωμε τί εἶναι τὸ παιδί, καὶ πῶς ἔχει γίνῃ αὐτὸ ποὺ εἶναι τώρα».

Καὶ ὁ **Leadbeater** ἐξηγεῖ, με τὴν βαθεῖα ἐρμηνεία τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ, πῶς καὶ γιατί τὸ παιδί γεννιέται με ὀρισμένες ιδιότητες καὶ τάσεις ποὺ περιμένουν τὴν κατάλληλη εὐ-

καιρία για να ξυπνήσουν και να τεθούν σ' ενέργεια.

«Ο χώρος δεν μᾶς επιτρέπει να εκθέσουμε την έρμηνεία αυτή, που ίσως την εξηγήσουμε άλλη φορά.

«Έτσι ο σπόρος των διαφόρων ιδιοτήτων υπάρχει μέσα στο παιδί, αλλά εάν οι τάσεις αυτές αναπτυχθούν, ή εάν σβύσουν σιγά σιγά, αυτό εξαρτάται απ' το περιβάλλον στο οποίο θα βρεθεί το παιδί στα πρώτα του χρόνια. Κάθε μία απ' τις τάσεις αυτές είναι έτοιμη να τεθεί σ' ενέργεια με την πρώτη κατάλληλη ευκαιρία, με την πρώτη ενθάρρυνση που θα της δώσουμε, ή ν' ατροφήσει και να σβύσει έντελως εάν η ευκαιρία που θα την ξυπνήσει δεν παρουσιασθεί.

Σ' αυτήν την κατάσταση βρίσκεται το παιδί μόλις γεννηθεί και είναι έμπιστευμένο στα χέρια των γονέων. Ακόμα δεν έχει καθωρισμένες σκέψεις και συναισθήματα, μᾶλλον ολόγυρά του και μέσα του το ποιόν απ' το οποίο θα καθορισθούν. Γιατί, όπως είπαμε, αναλόγως με την επίδραση του περιβάλλοντος στα πρώτα χρόνια του παιδιού, οι τάσεις που έχει μέσα του ή θα ενθαρρυνθούν και θα αναπτυχθούν, ή θα ατροφήσουν και θα σβύσουν. Στά πρώτα αυτά χρόνια, ή ατομικότης του παιδιού δεν έχει καμμιᾶ κυριαρχία στις σκέψεις και στα συναισθήματά της, και στρέφεται προς τους γονείς για να βοηθήσουν και να δυναμώσουν την κυριαρχία αυτή, και να της δώσουν ανάπτυξή της. Κι' απ' αυτό πηγάζει ή μεγάλη ευθύνη των γονέων».

«Το μικρό παιδάκι είναι εξαιρετικά εύπλαστο και δεκτικό. Ο νους κι' ή καρδιά του συναντούν και δέχονται την κάθε επίδραση. Μᾶλλον είναι εύπλαστα στα πρώτα αυτά χρόνια τόσο αγαλματάκια αρχίζοντας να χροιοποιούνται μόλις πάρουν καθωρισμένες συνήθειες, που όταν μιᾶ φορά εγκατασταθούν μέσα μας είναι πάρα πολύ δύσκολο ν' αλλάξουν πιά.»

Εάν το καταλαβαίναμε αυτό, άμέσως θα αντιλαμβανόμαθα τί μεγάλο ρόλο παίζει το παιδί τα πρώτα του χρόνια, και τί μεγάλη ευθύνη βαραίνει τους γονείς, που αγρυπνοί πάντα, θα κοιτάζουν ώστε οι περιστάσεις που θα αναπτύξουν το παιδί να είναι όσον το δυνατόν πιο ευνοϊκές. Το μικρό αυτό πλάσμα είναι στα χέρια μας σαν ένας εύπλαστος πηλός. Από στιγμή σε

στιγμή οι σπόροι όλων των ιδιοτήτων που υπάρχουν όπως είπαμε μέσα του, τίθενται σ' ενέργεια, και θα καθοριστούν τη φύσι και τη ζωή του παιδιού, κι' έχουμε την υποχρέωση να βοηθήσουμε ώστε να ξυπνήσουν οι ευνοϊκοί αυτοί σπόροι που θα επιταχύνουν την εξέλιξη της ατομικότητος, ενώ τουναντίον οι μη ευνοϊκοί να μαραζούν. Το μέλλον του παιδιού βρίσκεται στα χέρια των γονέων σε τέτοιο βαθμό, που ακόμη κι' οι πιο στοργικοί γονείς δεν το αντιλαμβάνονται.

«Κι' όμως το παιδί σας έχει μέσα του όλες τις δυνατότητες για να γίνει ένας τέλειος άνθρωπος. Δεν θα θελήσετε εσείς να λάβετε τον κόπο να το βοηθήσετε; Υπάρχει μέσα του ούτ' ή τάσις προς το καλύτερο προς την τελειότητα. Ξυπνήστε του την τάσις του αυτή. «Μᾶλλον;» θα πείτε «Με ποιόν τρόπο; Με διδασχάς. Με την ανατροφή;» Κι' αυτά μπορεί να ωφελήσουν όταν θα έλθει ή ώρα τους, κι' αν εμείς είμαστε οι κατάλληλοι, μᾶλλον υπάρχει μιᾶ άλλη δύναμις πολύ πιο μεγάλη, που βρίσκεται μέσα στα χέρια σας, μιᾶ δύναμις που μπορείτε να την πραγματοποιήσετε από τη στιγμή που θα γεννηθεί το παιδί σας κι' ακόμα και πρωτότερα. Είναι ή δύναμις που έχει ή επίδρασις της ίδιας της ζωής σας. Αυτό έχει αναγνωρισθεί ως ένα ώριμο σημείο, διότι οι πιο πολιτισμένοι άνθρωποι είναι προσεκτικοί στα λόγια τους και στις πράξεις τους μπροστά στο παιδί, και μόνο ένας άσυνείδητος γονεύς θα επιτρέψει στον εαυτό του να μιλήσει βάρβαρα ή να παρασυρθεί απ' τον θυμό του ή οτιδήποτε άλλο. Άλλ' αυτό που οι άνθρωποι δεν ξέρουν είναι, πώς αν θέλουν να προστατεύσουν τα παιδιά τους δεν πρέπει να είναι κύριοι μονάχα των λόγων και των πράξεών τους μᾶλλον και των ιδίων των σκέψεών τους. Είναι αλήθεια πώς δεν μπορείτε να δώσετε άμέσως το καταστροφικό αποτέλεσμα που φέρνουν οι ασχημες σκέψεις σας ή οι επιθυμίες σας απάνω στο πνεῦμα του παιδιού, μολταῦτα το αποτέλεσμα αυτό υπάρχει, και είναι πιο πραγματικό και φοβερό, πιο ύπουλο και πιο έκτεταμένο, απ' ότι είναι φανερό στα μάτια σας. Εάν ένας γονεύς επιτρέψει στον εαυτό του να έχει συναισθήματα θυμού ή ζήλειας, πόνου ή φιλαργυρίας, εγωισμού ή υπερηφάνειας, κι' αν ακόμη δεν τους δώσει καμμιᾶ εξωτερική έκφραση, μολταῦτα δημιουργεί ρεύματα συγκινήσεως τα οποία ενεργοῦν

συνεχῶς επάνω στο πνεῦμα του παιδιού. Είναι βέβαιο πώς τα ρεύματα αυτά θα ξυπνήσουν κάθε σπόρο του ίδιου είδους που το παιδί θα έχει μέσα του, κι' όταν οι σπόροι αυτοί ξυπνήσουν και δυναμώσουν είναι εξαιρετικά δύσκολο να εξαφανισθούν».

«Ενεκα ελλείψεως χώρου διακόπτομε ἐδῶ τὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ τόσο ἐνδιαφέρον αὐτὸ βιβλίον τοῦ μεγάλου Ἀποκρυφιστοῦ, τὰ ὁποῖα θὰ συνεχίσωμε εἰς τὸ ἐπόμενο φυλλάδιον τῆς Ἑλληνίδος.

ΑΓΛ. ZANNOY

Οἱ πρωτοπόρισσες γιάτρισσες

Εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἡ ἱστορία ἐνὸς κοριτσιοῦ, ὀνόματι Ἀγνοδίκη ποὺ εἶχε κόψει τὰ μαλλιά της καὶ ποὺ φοροῦσε ἀνδρικὰ γιὰ νὰ σπουδάσῃ ἱατρικὴ κοντὰ στὸ διάσημο τότε γιάτρο Ἱερόφιλο. Μὲ αὐτὰ ὅμως εἶχε παραβιάσει τὸ νόμο ποὺ ἀπηγόρευε τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἱατρικοῦ ἐπαγγέλματος στὶς γυναῖκες καὶ στοὺς δούλους, κ' ἔτσι τὴν ἐκάλεσαν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου-Πάγου. Οἱ πολῖται τῶν Ἀθηνῶν ὅμως ἐπενέβησαν, ἐπέτυχαν τὴν ἀθώωσίν της καὶ ἀπῆλθον τὴν κατάργησιν τοῦ ἀπαγορευτικοῦ νόμου. Αὐτὸ συνέβη 300 χρόνια πρὸ Χριστοῦ.

Ὁμοίον συμβᾶν ἀναφέρει ὁ Πάτερ. Μαρτίνος περὶ τὰ 1400. Μεταξὺ τῶν ἀκροατῶν στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κρακοβίας διακρίνονταν γιὰ τὴν ἐπιμέλειάν του ἐνας φοιτητῆς, ποὺ φανερώθηκε κατόπιν πῶς ἦταν γυναίκα. Ὅταν ἐκλήθη ν' ἀπολογηθῇ ἐνώπιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου γιὰ τὴν ἀξιοποίησιν αὐτῆς μετεμφίσει, ὡμολόγησε τὸν ἑρωτᾶ της γιὰ τὴν ἐπιστήμην. Τὴν ἐξώρισαν τότε σ' ἐνα μοναστήριον. Ὑστερὰ ἀπὸ μερικὸν αἰῶνα ἐπλήρωσε μιᾶ ἄλλη γυναίκα τὴν φιλοδοξίαν της μετὰ τὴν ποινὴν τῆς ἐξορίας: ἡ ἐκ Λωζάνης Ἀριέττα Φάμπερ, ποὺ ὑπέστη λαμπρὰς ἐξετάσεις ἐν χειρουργικῇ ὡς Ἑρρίκος Φάμπερ καὶ ἀκολούθησε μαζὺ μετὰ τὸν Ναπολέοντα τὴν ἐκτοστεία στὴν Ἰσπανίαν. Ἐκεῖ τὴν αἰχμαλώτισαν καὶ τὸ 1818 οἱ Ἰσπανοὶ τὴν ἐστειλαν ἐπισήμως ὡς γιάτρον στὴν Κούβα. Γιὰ νὰ προλάβῃ καθεὺς ὑποψία ἐτέλεσεν ἐνα δῆθεν γάμον μετὰ τὴν ὑπηρετρίαν της. Ἐκεῖνη ὅμως τὴν ἐπρόδωσε καὶ ἡ Ἐριέττα Ἑρρίκος ἐξωρίσθη στὴν Φλωρίδα. Ἐκεῖ τῆς ἐπέτρεψαν νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐκέρδισεν ἱκανὴν περιουσίαν.

Στὸ ροῦν τῶν αἰώνων συνέβη συχνὰ νὰ μετεμφιέζοντο γυναῖκες εἰς ἀνδρας γιὰ νὰ σπουδάσουν ἱατρικὴν. Μία ὅμως γυναίκα εἶχε τὸ θάρρος νὰ μὴν προστρέξῃ στὸ μέσον, αὐτὸ: ἡ Ἐλισάβετ Μπλάκβελλ ἡ πρώτη ἱατρός τῆς Ἀμερικῆς.

Τὸ ἔτος 1845, ὅταν δώδεκα πανεπιστήμια ἠρνήθησαν νὰ τὴν δεχθῶν ὡς ἀκροατρίαν στὶς ἱατρικὰς σχολάς, κατῴρωσε νὰ ἐγγραφῇ στὸ πανεπιστήμιον τῆς Γενέβας, τῆς πολιτείας τῆς Ν. Ὑόρκης. Ὡς φοιτήτρια ἔκαμε τότε κολοσσιαίαν αἰσθησὶν ἐν τῇ μικρῇ ἐκείνῃ πόλει. Ὅταν περνοῦσε τοὺς δρόμους τὴν ἀκολουθοῦσαν οἱ ἀγνιστοὶ καὶ ἀπὸ τὰ καταστήματα ἐβγαίναν οἱ ἄνθρωποι νὰ τὴν ἰδοῦν. Οἱ συνάδελφοι τῆς Μπλάκβελλ ποὺ τὴν ἐκτιμοῦσαν πολὺ, τὴν συνεβούλευαν, γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐνοχλήσιν αὐτῆς, νὰ φορέσῃ ἀνδρικὰ ρούχα. Ἐκεῖνη ὅμως ἀρνήθηκε, ἤθελε ν' ἀνοίξῃ τὸ δρόμον ἐλεύθερον γιὰ τὴς γυναῖκες.

Οἱ καιροὶ κατὰ τοὺς ὁποῖους ἐπετρέπετο στὶς γυναῖκες νὰ κάμουν τὸ γιάτρον, ἀλλάζον μ' ἐποχὰς ποὺ ἦταν τοῦτο ἀπηγορευμένο. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡδη ὁ Ἱπποκράτης ἀναφέρει ἀρκετὰς γιάτρισσας.

Ἀλλὰ καὶ σὲ μεταγενέστερους χρόνους ἀναφέρονται πάντοτε ὀνόματα γυναικῶν γιατρῶν. Τὸ 1202 ἐργάζονταν στὸ Παρίσι ὀκτὼ γιάτρινες, εἰς δὲ τὴν Φραγκφούρτην ὑπῆρχαν κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα δεκαπέντε γυναῖκες γιάτροι. Ἦσαν πολὺ ἀγαπητῆς, εἶχαν διάφορα προνόμια καὶ ἦσαν ἀπηλλοτριμέναι φάρων.

Ὁ ἀγῶνας τῶν πανεπιστημίων ἐναντίον ὅλων τῶν μετερχομένων τὸ γιάτρον χωρὶς δίπλωμα τῆς σχολῆς, ἐξηγεῖ γιὰ τὴν ἐμφανίζουσαν ἀργότερα σπανιώτερα ἢ γυναῖκα ὡς γιάτρον. Στὴ Γερμανίαν λ. χ. ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος ὁ Μέγας ἔδωκε τὸ 1741 εἰδικὴν ἀδείαν ἐν τῇ Δωροθέα Χριστινῇ Ἐρξλήμπεν νὰ ἐγγραφῇ ὡς φοιτήτρια τῆς ἱατρικῆς στὸ πανεπιστήμιον τῆς Χάλλης, ὅπου ἔδωκε λαμπρὰς ἐξετάσεις στὸ τέλος τῶν σπουδῶν της.

Τὸ σπουδαιότερον κεφάλαιον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς γυναίκας ὡς γιατροῦ ἀρχίζει περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Τὴν 11 Μαρτίου τοῦ 1850 ἐγκαινιάσθη ἐν τῇ Φιλαδέλφειᾳ ἡ πρώτη ἱατρικὴ σχολὴ γιὰ γυναῖκες.

ναΐκες. Αὐτὴν ἀκολουθοῦν σειρὰ ἄλλων ἀνωτάτων σχολῶν γιὰ γυναῖκες, ὡς στὴ Νέα Νέα Ὑόρκη καὶ στὴ Βοστώνη. Ἡ δόκτωρ Αἰκατερίνη Κάμπελλ, ἡ διάσημος Ἀμερικανὶς γιατρός ἀναφέρει ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ τὰ ἑξῆς: Οἱ πρωτοπόριστες γυναῖκες γιατροὶ — μὲ ὅλο τὸ θάρραλό παραδείγμα τῆς Ἐλισάβετ Κάμπελλ — ἐβρίσκαν παντοῦ κλεισμένες πόρτες. Τὰ πανεπιστήμια ἤρνοῦντο νὰ τὶς δεχθοῦν, ἐπίσης καὶ τὰ νοσοκομεῖα. Ἀναγκάστηκαν νὰ ἰδρύνουν δικές τους σχολές καὶ νοσοκομεῖα. Πέρασαν 15 χρόνια ὡς πού νὰ ἐμφανισθοῦν οἱ πρώτες γιατρίνες στὰ Εὐρωπαϊκὰ πανεπιστήμια. Ἦσαν Ρωσίδες καὶ ἔγιναν δεκτὲς στὴν ἰατρικὴ σχολὴ τῆς Ζυρίχης. Ἐκ τῶν πρώτων Ἑλβετῶν ἰατρῶν ἀναφέρομεν τὴν δοκτ. Χαίμ - Βέκτλιν καὶ τὴν Ἀνναν Χέρ. Ἐκτοτε ὁμως ἐπέρασε μισὸς αἰῶνας ὡς πού νὰ μπορέσῃ ἡ γυναῖκα ν' ἀποκτήσῃ τὸ δικαίωμα νὰ σπουδάζῃ καὶ νὰ ἐκλέξῃ ἀκαδημαϊκὴν σταδιοδρομίαν. Οἱ πρωτοπόριστες γιατρίνες εἶνε: στὴ Γερμανία ἡ Φραγκίσκα Τιβέρκουσ καὶ ἡ Ἀγνή Χάκερ, στὴν Ἰταλία ἡ Μαρία Μοντεσόρι, στὴν Αὐστρία ἡ Γαβριέλλα Πόσσα-νερ. Δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμε καὶ τὶς πρώτες ἑλληνίδες ἰατροὺς, τὴν Μαρίαν Κα-

λαποθάκη, τὴν Ἀνθὴν Βασιλειάδου καὶ τὴν Ἀγγελικὴν Παναγιωτάτου.

Μποροῦμε βέβαια ν' ἀραδιάσωμε πολλὰ ἀκόμα ὀνόματα· μὰ θέλομεν ἰδίως νὰ ἐξετάσωμε ποίαν δρᾶσιν ἔχει σήμερα ἡ γυναῖκα ὡς γιατρός. Ξέρομεν ὅτι κατέκτησεν ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἰατρικῆς, εἶνε δὲ φυσικὸν ὅτι οἱ περισσότερες εἰδικεῖνται ὡς γυναικολόγοι καὶ παιδίατροι. Τὶς βρίσκομεν ὁμως καὶ ἐπὶ κεφαλῇς κλινικῶν καὶ νοσοκομείων, καὶ ἡ γυναῖκα ὡς διευθύνων γιατρός ἢ βοηθὸς δὲν εἶναι σπάνιο φαινόμενο, ἰδίως στὶς χῶρες τοῦ βορρᾶ. Διευθύνουν συμβουλευτικὰ σταθμοὺς, ἔχουν δὲ ὡς σχολικοὶ γιατροὶ στὴν κοινωνικὴ πρόνοια εὐρὺ πεδίου δράσεως. Ὑπάρχουν σήμερα παντοῦ γυναικὲς ὁδοντοῖατροὶ, ὀφθαλμολόγοι, καρδιολόγοι καὶ φυματιολόγοι, στὴ δὲ ἐπιστημονικὴ γυναικεῖα ἐργασία στὸ ἐργαστήριον ὀφείλει ἡ ἰατρικὴ ἀρκετὰ ἀνακαλύψεις. Ἐπίσης δὲν ὑστερεῖ ἡ γυναῖκα στὸ χειρουργεῖο, καὶ ὡς γιατρός ἀποστολῶν σὲ μακρινὰς χῶρας ὑποβάλλεται πρόθυμα σὲ κόπους καὶ κινδύνους.

Ἡ παράδοσις γιὰ τὴν Ἀγνοδίκη ἔχασε πάντως, σήμερα τὴν ἐπικαιρότητα της.

Ε. Ρ.

Γυναῖκες τῆς Ὑπαίθρου

Πρὸ ἡμερῶν ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Ἐφημερίδα εἰς Κυβερνήσεως» ὁ νόμος περὶ ἀγροτικῶν μεταβατικῶν οἰκοκυρικῶν σχολῶν. Ὁ νόμος αὐτὸς καθιερώνει νέον θεσμὸν πού πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἀνωτέρους ἐθνικοὺς καὶ κοινωνικοὺς σκοπούς. Ἡ ἴδρυσις τῶν ἀγροτικῶν οἰκοκυρικῶν σχολῶν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀνάγκην ἀνυψώσεως τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῶν γυναικῶν τῶν βορείων ἀγροτικῶν περιφερειῶν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τὰ περισσότερα χωρία τῶν περιφερειῶν αὐτῶν ἡ γυναῖκα πνευματικῶς καὶ κοινωνικῶς δὲν στέκεται διόλου ψηλὰ καὶ αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ καθόλου καλὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παιδιῶν καὶ τὸν πολιτισμὸν τοῦ τόπου γενικῶς. Δεδομένου ὅτι ἡ ποιότης τῶν μητέρων εἶναι θεμελιώδης ὁρος τῆς δημιουργίας καλλιτέρας γενεᾶς, ἡ ἐξύψωσις τοῦ πνευματικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἐπιπέδου τῶν νέων γυναικῶν πρέπει ν' ἀποτελῇ βασικὸν σκοπὸν τοῦ πολιτισμένου κράτους. Ἡ ἐξύψωσις ὁμως

αὕτη δὲν πρόκειται νὰ νοηθῇ ὡς δημιουργία διανοουμένων διότι εἰς τὸ χωριὸν χρειάζονται καλὰς συγχρονισμένους νοικοκυρὰς καὶ φωτισμένους μητέρας, ἱκανὰς νὰ παρουσιάσουν ἕνα σπῆνι εὐπρεπὲς μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῆς οἰκονομικῆς δυναμικότητος τῆς οἰκογενείας καὶ ν' ἀναθρέψουν τὰ παιδιά τους σύμφωνα με τοὺς κανόνες τῆς ἠθικῆς. Τέτοιος εἶναι ὁ σκοπὸς τῶν ἀγροτικῶν οἰκοκυρικῶν σχολῶν. Σκοπὸς ἐκπολιτιστικός. Πέραν τούτου ὁμως οἱ σχολὲς αὐτὲς πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσουν καὶ σκοποὺς ἐθνικοὺς, μετὰ τὴν ἐθνικὴ διαπαιδαγώγησιν τῶν νέων καὶ οἰκονομικοὺς. Πρόκειται νὰ καλλιεργήσουν τὶς ἰδιαιτέρας ἱκανότητες τῶν νέων γυναικῶν καὶ νὰ τοὺς δώσουν τὴν εὐχέρεια ν' αὐξήσουν τὸ εἰσόδημα τῆς οἰκογενείας μετὰ τὸ προϊόν τῆς ἀπασχολήσεώς των εἰς μίαν τέχνην οἰκιακὴν. Ὁ Ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς καὶ Ἀντιλήψεως κ. Κριμπὰς πού ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἰδρύσεως τῶν σχολῶν καὶ εἰσηγήθη τὸν σχετι-

κὸν νόμον, βλέπει τὶς οἰκοκυρικὰς σχολὰς ὡς ἐθνικὰ φυτώρια, μέσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ προέλθουν οἱ φωτισμένους γυναῖκες, τὰ πρότυπα τῆς Ἑλληνίδος νοικοκυρᾶς καὶ μητέρας, πού θὰ μεταδώσουν εἰς ὅλες τὶς χωρικὰς τὰ φῶτα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς νοικοκυρῶσύνης.

Ἀνάλογα μετὰ τοὺς ἐπιδιωκόμενους σκοποὺς εἶναι καὶ τὰ μαθήματα πού θὰ διδασκῶν οἱ μαθήτριες τῶν ἀγροτικῶν οἰκοκυρικῶν σχολῶν στὰ τρία χρόνια τῆς ἐκπαιδεύσεώς τους. Ἡ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἡ συχνὴ παρακολούθησις κηρύγματος ἀναγράφεται ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων. Ἀκολουθεῖ σειρὰ μαθημάτων μορφωτικῶν. Ἑλληνικά, ἀριθμητικὴ, γεωμετρία, φυσικὴ ἱστορία, ἐθνικὴ ἀγωγή, διδασκαλία ποιημάτων, τραγουδιῶν καὶ δραμάτων ἀρχαίων καὶ συγχρόνων. Ἡ μόρφωσις συμπληρώνεται μετὰ πρόγραμμα ἐκδρομῶν στὶς μεγαλύτερες πόλεις ἢ καὶ στὴν πρωτεύουσα. Παράλληλως πρὸς τὴν πνευματικὴ καὶ τὴν ἠθικὴ καλλιέργεια βαδίζει καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ σώματος μετὰ τὴν γυμναστικὴν καὶ τοὺς χορούς. Ἡ οἰκοκυρικὴ μόρφωσις ἐπιτυγχάνεται μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς βρεφοκομίας, τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας καὶ τῶν οἰκιακῶν ἔργων — μαγειρικῆς, διαιτητικῆς, πλυσίματος κλπ. Εἶνε προφανὲς ἡ σημασία τῆς οἰκοκυρικῆς αὐτῆς μορφώσεως διὰ τὰ κορίτσια τῶν χωριῶν ὅπου τὸ νοικοκυριὸν εἶνε πολὺ καθυστερημένον.

Ἡ οἰκοκυρικὴ σχολὴ ὁμως δὲν θὰ ἀρκεσθῇ νὰ δώσῃ εἰς τὰς μαθήτριας μόνον τὴν γενικὴν αὐτὴν μόρφωσιν καὶ τὰς ἀρετὰς καλῆς οἰκοκυρᾶς. Ἐνδιαφέρεται καὶ διὰ τὰ οἰκονομικὰ τῆς χωρικῆς οἰκογενείας. Τὸ εἰσόδημα τοῦ σπιτιοῦ ἡμπορεῖ νὰ αὐξηθῇ σημαντικὰ ἂν οἱ γυναῖκες ἀπασχοληθοῦν μετὰ τὰς τέχνας πού τοὺς ταιριάζουν, μετὰ τὴν κοπτικὴν, τὸ ράψιμο, τὴν ὑφαντουργίαν, τὴν ταπητουργίαν καὶ τὰ χειροτεχνήματα. Κάθε σχολὴ θὰ ἔχῃ δύο διδασκαλίσσας τέχνης, μίαν διὰ τὸ ράψιμο καὶ τὸ κέντημα καὶ ἄλλην διὰ τὰ ὑφαντὰ καὶ τὴν ταπητουργίαν. Ἔτσι ἡ νέα πού θὰ βγαίῃ ἀπὸ τὴν οἰκοκυρικὴν σχολὴν θὰ εἴμωρῃ νὰ ἐργασθῇ διὰ ν' αὐξήσῃ τὸ εἰσόδημα τοῦ σπιτιοῦ της, ἢ, ἐάν δὲν ἔχῃ ἀνάγκην, νὰ στολίσῃ τὸ σπῆνι της.

Ἡ ἐκπαιδεύσις συμπληρῶνεται καὶ μετὰ κύκλον γεωργικῶν μαθημάτων, ἀνθοκομίας, λαχανοκομίας, δένδροκομίας, ἀμπελοποιίας, μελισσοκομίας, σπηροτροφίας

κ.λ.π. Ὁ σκοπὸς τῶν μαθημάτων αὐτῶν εἶνε ἐπίσης οἰκονομικός. Ἡ διδασκαλία ὅλων αὐτῶν τῶν μαθημάτων, οἰκοκυρικῶν τεχνικῶν καὶ γεωργικῶν, δὲν πρόκειται νὰ εἶναι θεωρητικὴ. Βάσις τῆς ἐργασίας τῶν σχολῶν εἶνε ἡ προσωπικὴ ἀπασχόλησις τῶν μαθητριῶν. Τὴν μαγειρικὴν θὰ τὴν διδάσκωνται μαγειρεύοντας τὸ μεσημβρινόν τους συσσίτιο, τὰ γεωργικὰ μαθήματα καλλιεργώντας τὸ ἀγροκήπιον τῆς σχολῆς καὶ τὰ τεχνικὰ ράβοντας καὶ ὑφαίνοντας εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς σχολῆς. Οἱ μαθήτριες θὰ συμμετέχουν καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐργαστηρίων τῆς σχολῆς, ἐφόσον τὰ ἐργαστήρια ἀναλαμβάνουν παραγγελίας ἢ πωλοῦν τὰ προϊόντα τους. Οἱ μαθήτριες δικαιοῦνται νὰ λάβουν τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας τῶν προϊόντων εἴτε εἰς χρῆμα, εἴτε εἰς εἶδος. Ἀργότερα ὁ θεσμὸς τῶν οἰκοκυρικῶν σχολῶν θὰ ἐπεκταθῇ καὶ στὴν Παλαιὰ Ἑλλάδα.

Γιὰ τὴν ἐπίτυχίαν τοῦ σκοποῦ συνεργάζεται καὶ τὸ ὑπουργεῖον Παιδείας μετὰ τοὺς δημοδιδασκάλους τῶν χωριῶν, οἱ ὅποιοι ἀντὶ μικροῦ ἐπιμισθίου θὰ διδάσκουν στὶς σχολὰς. Ἐπίσης συνεργάζεται ἡ Ε.Ο.Ν. μετὰ τὰ στελέχη της.

Ὅταν συμπληρώσουν τὸν τριετὴ ἢ διετὴ κύκλον τῶν μαθημάτων εἰς τὰς κοινότητας αὐτάς, οἱ σχολῆς θὰ μεταφερθοῦν εἰς ἄλλες κοινότητες καὶ αὐτὸ θὰ γίνεται πάντοτε εἰς τὸ μέλλον. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ σχολῆς θὰ παραμένουν δύο ἢ τρία χρόνια σὲ κάθε κοινότητα καὶ θὰ δημιουργοῦν ἕνα πυρῆνα φωτισμένων νέων γυναικῶν πού θὰ μποροῦν νὰ καθοδηγοῦν καὶ ἄλλες νέες. Ἀλλ' ἡ ἐκπαίδευσις δὲν θὰ περιορίζεται εἰς τὶς τριάντα ἢ σороάντα μαθήτριες τῆς κάθε σχολῆς. Τὸ πνεῦμα τοῦ πολιτισμοῦ πού θὰ φέρνουν μαζί τους οἱ σχολῆς θὰ ἀπλώνεται εἰς ὅλκληρον τὸ χωριὸν καὶ τὰ γύρω χωριά καὶ μαζί μετὰ τὰς μαθητριάς θὰ φωτίζονται καὶ ὅλες οἱ ἄλλες γυναῖκες τῆς περιφέρειας. Ἔτσι θὰ συντελεσθῇ γοργὰ καὶ χωρὶς μεγάλες δαπάνες ἡ ἀναμόρφωσις τῶν γυναικῶν τῶν βορείων ἀγροτικῶν περιφερειῶν πού θὰ καταλάβουν τὴν θέσιν τους μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν τους σὰν φωτισμένους μητέρας καὶ νοικοκυρὰς.

Ε. Τ.

(Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ἐλευθ. Βήματος»)

Από την κίνησι των Σωματείων μας.**Σωματεϊον Κυριών και Δων 'Ηλιουπόλεως
ή Πρόδος**

Το σωματεϊον αυτό που ιδρύθη τον Μάιον του 1933 είχε μέχρι του 1936 δρασιν καθαρώς φιλανθρωπικὴν περιοριζομένην στην παροχὴν βοηθημάτων και φαρμάκων σε πάσχοντας και άπόρους. Από την εποχὴ όμως τῆς 4ης Αύγουστου, έπωφελούμενον τῆς πολιτικῆς ήρεμίας που επέκράτησε από τότε, απέφασσε να συγκεντρώσῃ ὅλην τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν τοῦ προαστείου και να ἐργασθῇ σύμφωνα με τις κατευθύνσεις τοῦ νέου κράτους.

Ἔτσι, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1936 ἱδρυσε τὸ Νηπιαγωγεϊον (Παιδοκομικὸν σταθμὸν) ὅπου περιθάλλονται 60 παιδιὰ 3—6 ἐτῶν, ἐργαζομένων και άπόρων μητέρων. Στὰ παιδιὰ αὐτὰ παρέχεται ἡ κατάλληλος μετὰ τὴν ἡλικία των διδασκαλία από διπλωματοῦχον Ἀρσκειάδα και νηπιαγωγόν, ἐπιμελημένη σωματικὴ ἀγωγή καθὼς και καθημερινὸ συσσίτιο. Κατὰ τὰς ἐορτὰς τακτικὰ τοὺς δίδονται παιγνίδια. φορέματα, τσουρέκια, αὐγά κτλ. και τὸ καλοκαίρι τὰ μεγαλύτερα ἀποστέλλονται σὲς Παιδικὰ ἐξοχὰς.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1937, ὁ Σύλλογος Κῶν και Δων ἡ Πρόδος ἱδρυσε ἱατρεϊον άπόρων, με τέσσερα τμήματα Παθολογικόν, Παιδιατρικόν, Ὀφθαλμολογικόν και ὀδοντιατρικόν. Εἰς τὸ ἱατρεϊον, τὸ ὅποιον λειτουργεῖ τρις τῆς ἐβδομάδος, προσέρχονται οἱ ἄποροι πάσχοντες τοῦ προαστείου, και ἐξετάζονται μετὰ τὸ ἐλαχιστον τίμημα τῶν 5 δραχμῶν. Ὡς τὸ τέλος Δεκεμβρίου τοῦ 1939 ἐξετάσθησαν εἰς αὐτὸ 584 πάσχοντες. Τὸ ἱατρεϊον παρακολουθεῖ ἐπίσης τὴν υγείαν τῶν μικρῶν τοῦ Νηπιαγωγείου.

Τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Σωματείου ἱδρυσε και Καλλιτεχνικὸν Τμήμα που ανέλαβε νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν μουσικὴν κίνησιν τοῦ προαστείου, μετὰ τὴν ὀργάνωσιν μαθημάτων πιάνου και βιολιού.

Τέλος, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τὸ Συμβούλιον τοῦ Συνδέσμου τὸ Σπίτι τοῦ Κοριτσιοῦ ἐβοήθησε στήν ἱδρυσιν, τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1939, τῆς πρώτης «Γυναικείας Μορφωτικῆς Γωνίας», ἡ ὁποία τόσον εὐεργετὲς τις ἐργαζόμενες γυναῖκες τοῦ προαστείου μετὰ τις διάφορες χρήσεις γνώσεις που τοὺς παρέχει, ἥτοι ἐκτὸς τῶν γραμμάτων—πλεκτικὴν, ραπτικὴν, κοπτικὴν, συμβουλὰς υγιεινῆς, οἰκοκυρικῆς κ.τ.λ.

Ἐκδόσεις

Ἐλάβομεν τὰ «*Τέσσαρα Χρόνια Διακυβερνήσεως Γ. Μεταξᾶ*» εἰς τέσσερας τόμους, ἐκδοθέντας από τὴν Διεύθυνσιν Λαϊκῆς Διαφωτίσεως τοῦ Ὑφυπουργείου Τύπου και Τουρισμοῦ.

Εἰς τοὺς 4 αὐτοὺς τόμους που περιλαμβάνουν ὁ καθένας από 300 ὡς 375 σελίδας και ἐπὶ πλέον 30 σελίδες με φωτογραφίας, εὐρίσκεται λεπτομερῶς ἐκτεθειμένον τὸ τεράστιο ἔργο που ἐξετέλεσε ἡ Ἐθνικὴ Κυβέρνησις κατὰ τὴν τετραετίαν 4 Αὐγούστου 1936—4 Αὐγ. 1940. Κάθε τόμος περιέχει εἰς τὴν ἀρχὴν χρονολογικὸν πινάκα τῶν Κυριωτέρων ἔργων και

τῶν Ληφθεισῶν Ἀποφάσεων τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν ἐτῶν τῆς Τετραετίας.

Κατόπιν δὲ παρέχει τὰ στοιχεῖα ὅλων τῶν μεταρρυθμίσεων και τῶν καινοτομιῶν, που ἐγιναν στοὺς διαφόρους κλάδους τῆς δημοσίας ζωῆς τοῦ ἔθνους μας, μετὰ παράθεσιν τῆς σχετικῆς νομοθεσίας, στατιστικῶν πινάκων κτλ. και ὁλοκλήρων ἀποσπασμάτων από τοὺς ἐμπνευσμένους λόγους τοῦ κ. Ἰωάννου Μεταξᾶ.

Ἔτσι ὁ πρῶτος τόμος ἐκθέτει τὴν Γεωργικὴν Πολιτικὴν τοῦ Κράτους και τὴν Κοινωνικὴν πολιτικὴν του (μεταρρυθμίσεις ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν, ψυχγωγία και ἐκπροσώπησις τοῦ ἐργάτου, τὸ ναυτεργατικόν και καπνεργατικὸν πρόβλημα κ.τ.λ.).

Ὁ δεύτερος, παραστατικώτατα ἐξηγεῖ πρῶτον τὴν τεραστίαν σημασίαν τῆς Ἐθνικῆς Ὀργανώσεως Νεολαίας και κατόπι τὰς νέας κατευθύνσεις τῆς Δικαιοσύνης, τὰ ἔργα τῆς Ἐθν. Ἀσφαλείας, τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς Τριατικῆς ὑπηρεσίας, και τὴν δρᾶσιν τῶν Γενικῶν Διοικήσεων.

Ὁ τρίτος περιγράφει τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν τοῦ ἔθνους, τὰς ἐνεργείας του ὑπὲρ τῆς υγείας, τὴν ἀνάπλυσιν τῆς νέας Ἑλληνικῆς Γενεᾶς μετὰ τὸ πλατὺ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθν. Παιδείας, και τὴν ἐσωτερικὴν ἀνοργάνωσιν, τὰ ἄπειρα δημόσια ἔργα, τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῶν Ἑλ. συγκοινωνιῶν, τὴν δρᾶσιν τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κράτους ὑπὲρ τῆς Πρωτευούσης, τὰ μέτρα του διὰ τὸ ζήτημα τῆς διατροφῆς τῆς χώρας και τὴν προστασίαν διὰ τὴν Ναυτιλίαν.

Ὁ Τέταρτος τόμος τέλος ἐκθέτει τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ στρατοῦ και τοῦ στόλου, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἑλλ. Τουρισμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ραδιοφωνίας, τὴν ἐξύψωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου, τὸ ἔργο τῆς Λαϊκῆς Διαφωτίσεως, και τὸ ὅλον ἰδεολογικὸ περιεχόμενον τοῦ Ἐθν. Κράτους.

Ἰδιαιτέρως ὑποδεικνύομεν σὲς Ἑλληνίδες, τὰ κεφάλαια τὰ σχετικὰ μετὰ τὴν Ἐθν. Ὀργάνωσιν Νεολαίας που περιέχουν τὰ ἐμπνευσμένα λόγια που κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς ἑλληνοπαιδας ὁ Ἐθνικός Κυβερνήτης, καθὼς και ἐκεῖνα που ἐκθέτουν τὰ μέτρα τοῦ Κράτους ὑπὲρ τῆς υγείας τῆς χώρας, και τῆς βελτιώσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως και γενικὰ τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν. Θὰ βροῦν σ' αὐτὰ ὅχι μόνο πληροφορίες γεμάτες ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ και βαθεῖα διδάγματα που θὰ τις βοηθήσουν ἐξαιρετικὰ στήν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων που ἔχουν, ὡς μητέρες ἄφ' ἐνὸς και ὡς κοινωνικῆς και ἔθνικες ἐργάτιδες ἄφ' ἐτέρου.

Πρακτικὲς Ὁδηγίαι Ἀνατροφῆς τεῦχος 24 Μηνὸς Ὀκτωβρίου. Στὸ φυλλάδιο αὐτὸ τοῦ τόσον πολυτίμου περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου Γονέων, δημοσιεύονται δύο ἐξαιρετικῆς μελέτης «Περὶ Χαρακτῆρος» τῆς Κας Ζωῆς Φράγκου, και «Ὑπακοή-Τιμωρία» τῆς Κας Ἑλ. Παπανδρέου, τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὁποίων συνιστῶμεν ἐνθέρμως σὲς ἀναγνώστριάς μας. Θὰ βροῦν σ' αὐτὲς παιδαγωγικώτατα διδάγματα, που ἀντὰ ἀκολουθήσου, θὰ διευκολυνθοῦν ἐξαιρετικὰ στὸ βαρὺ ἔργο τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν των. Περιέχει ἐπίσης ἄρθρον τοῦ κ. Ἀποστ. Δοξιάδη «Μὴ παραφορτώνετε τὰ παιδιὰ σας» στὸ ὅποιο ὁ γνωστὸς παιδίατρος δείχνει τὴν ἐπίδρασιν τῆς πνευματικῆς ὑπερκοπώσεως ἐπὶ τῆς υγείας τῶν παιδιῶν.

Εἰδήσεις

Κατ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Προνοίας, τὸ Ἐθνικὸν Συμβούλιον Ἑλληνίδων ἀνακηρύχθη σωματεϊον φιλανθρωπικόν.

Συμφώνως μετὰ τὸ ἄρθρον 7, παραγρ. 2 τοῦ νόμου περὶ φιλανθρωπικῶν σωματείων, κατὰ τὸ ὅποιον τὸ ἐν τρίτον τῶν μελῶν τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τῶν φιλανθρωπικῶν σωματείων διορίζεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Προνοίας, διορίσθησαν μέλη τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Ε.Σ.Ε. ἡ Κας Ζωὴ Φράγκου, ἡ δις Δ. Σπηλιωτάκη αἱ Κυρίαι Γιαννετάκη, Σ. Γκίνη και Ε. Γουλιμῆ.

Ὡς μέλη τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τῆς Σχολῆς Ἑλληνίδων Παιδοκόμων, τὴν ἱδρυσιν τῆς ὁποίας ἀναγγελαμεν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον, ὠρίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἐκτελ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Ε.Σ.Ε. αἱ κυρίαι Σμ. Δημαρᾶ και Ἑλ. Παντελάκη, και αἱ διδες Μαρ. Ἡλιοπούλου, Δώρα Παπακωνσταντίνου και Ἀλεξ. Χρηστομάνου. Τὴν Προεδρίαν τοῦ Συμβουλίου ἐδέχθη νὰ ἀναλάβῃ ἡ κ. Λέλα Μεταξᾶ, ἡ ὁποία μετὰ τὸ ἐνδιαφέρον που ἔχει δι' ὅτι ἀφορᾷ τὴν καλυτέρευσιν τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν ἄρχισε ἤδη νὰ φροντίζῃ καὶ ἐνεργῶς διὰ τὸν ὅσον τὸ δυνατόν τελειότερον κατάρτισμό τῆς Σχολῆς. Ὁρίσθησαν ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Προνοίας ὡς μέλη τοῦ Συμβουλίου ἡ Κας Ζωὴ Φράγκου και ὁ κ. Λεμπέσης, ὁ κ. Τζανίδης ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Προνοίας, ὁ κ. Στεφάνου ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας, και ὡς ἀντιπρ. τῆς Ε.Ο.Ν. ἡ δις Φαίνη Ξύδη και Μ. Νίκα.

Συνεχίζον τὴν κοινωνικὴν και φιλανθρωπικὴν του δρᾶσιν, τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθν. Προνοίας ἠύξησε τὴν ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν του πρὸς τὸ Σανατόριον Σωτηρία μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 50 ἑκατομμυρίων. Κατόπιν τούτου τὸ Σανατόριον θὰ διαθέτῃ 1800 κλῖναι διὰ τοὺς ἀσθενεῖς του.

Ἡ μόνη γυναῖκα που πολέμησε, πραγματικὰ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ παγκοσμίου πολέμου 1914—1915 εἶναι σήμερον ἡ σύζυγος ἐνὸς ἀνωτέρου Ρουμάνου ἀξιωματικοῦ. Ἡ Αἰκατερίνη Θεοδώρου εἰς ἡλικίαν 16 ἐτῶν εἶχε παρουσιασθῇ ντυμένη ἀνδρικά εἰς τὸ στρατολογικὸν γραφεῖον τοῦ Βουκουρεστίου και κατετάγη ἐθελοντῆς. Μετὰ τὴν ἐγκύμνασιν τῆς εἶχεν ἀποσταλεῖ εἰς τὸ μέτωπον ὅπου διεκρίθη διὰ τὴν γενναϊότητά της. Ἀπεστρατεύθη μετὰ τὸν βαθμὸν τοῦ λοχίου εἰς ἡλικίαν 21 ἐτῶν. Μετὰ δύο ἔτη ἡ Αἰκατερ. Θεοδώρου ὑπᾶνδρεύθη ἕνα ὑπολοχαγόν, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὁποίου εἶχε λάβει μέρος σὲ 3 μάχες, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀγνοοῦσε τότε ὅτι ὁ δεκανεὺς του ἦτο γυναῖκα.

Ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Παιδικοῦ Σανατορίου κλειστῆς φυματίσεως τοῦ Πατρ. Ἰδρύματος κατετέθη τὴν 19 Ὀκτωβρίου ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Στὸ Παιδικὸν αὐτὸ σανατόριον, που θ' ἀνεγερθῇ σὲ μιὰ από τις ὠραιότερες καὶ υγιεινότερες τοποθεσίας τῆς Πεντέλης, και που θὰ εἶναι ἀπὸ ἀπόψεως ἀρχιτεκτονικῆς, υγιεινομικῆς και ἱατρικῆς πρῶτον, θὰ μποροῦν νὰ νοσηλεύονται 200 ἄρρωστα παιδιὰ. Θὰ χρειασθοῦν διὰ τὴν ἀνέ-

γερσιν του και συντήρησιν του περὶ τὰ 25 ἑκατομμύρια.

Στὴν τελευταία Ἐμπορικὴ Ἐκθεσὶ τῆς Λειψίας ἐξετέθησαν κάλτσες που δὲν φεύγουν οἱ πόντοι τους, και δὲν τις περνοῦν τὰ τσιμπήματα τῶν κουνουπιῶν.

Ἡ Μὴ Ἑλλεν Οὐλκινσον ἡ γνωστὴ Ἀγγλὶς βουλευτίνα τοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος, διορίσθη κατὰ τις Ὑπουργικῆς μεταβολὰς τοῦ Ἰουνίου ὡς Γραμματεὺς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Συντάξεων ἡ δὲ δις Φλωρ. Χόρσμπρου ἐξηκολούθησε νὰ παραμένῃ στήν θέσιν τῆς ὡς Γραμματέως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας υγιεινῆς. Ἐξ ἄλλου, τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Ἀνεφοδιασμοῦ ἐσύστησε Συμβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος ὅλες οἱ γυναῖκες μέλη τοῦ Κοινοβουλίου, σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶναι νὰ μελετήσῃ τὰ μέσα τῆς περισυλλογῆς και τῆς χρησιμοποίησεως τῶν παντὸς εἶδους συντριμμάτων τῶν βομβαρδισμῶν κ.τ.λ.

Στὲς Ἠνωμένες Πολιτεῖες περιελήφθη στὴ σειρά τῶν γραμματοσῆμων τῶν «διασῶν Ἀμερικανῶν» ἡ βινιέτα τῆς Φράνσις Βιλλάρ, περίφημης διὰ τὴν μεγάλη ἀντιαλκοολικὴν και φεμινιστικὴν τῆς δρᾶσιν. Ἡ πρώτη γυναῖκα που ἀπεικονίσθη στήν σειρά αὐτὴν ἦταν ἡ διάσημη σουφραζέτα Σουζάνα Ἀντουν.

Πρέπει νὰ παρατηρήσωμε ὅτι πολὺ σπάνια στὰ γραμματόσημα ἔχουν ἀπεικονισθῇ γυναῖκες ἄλλες ἀπὸ τις βασιλεύουσες πριγκίπισσες. Ὑπενθυμίζομε σχετικῶς τὴν σειρά τῶν γραμματοσῆμων που εἶχε ἐκδόσει ἡ Διεθνὴς Ἐνωσις Γυναικῶν, ἐπεὶ ὁκαιρία τοῦ συνεδρίου τῆς Κ)πόλεως που περιεῖχε τις εἰκόνες ὅλων τῶν γυναικῶν που εἶχαν λάβει βραβεῖα Νόμπελ.

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ**Γιὰ τὸν πονόλαιμο**

Εἰσθε στὴν ἐξοχή: ἡ μικρούλα σας ἔχει πονόλαιμο. Τί θὰ κάμετε;

Μιὰ ἐπάλειψις μετὰ σκέτο χυμὸ λεμονιοῦ, συχνὰ σταματᾷ τὸν πονόλαιμο· ἀλλὰ ἴσως τὸ μέσον αὐτὸ νὰ εἶναι πολὺ δραστήριο, κόποτε καὶ νὰ ἐρεθίσῃ. Καλύτερα εἶναι γι' αὐτὸ νὰ προτιμήσετε κάτι ἡπιώτερον, π.χ. τὴν γαργάρα μετὰ βόρακα (1 κουταλάκι τοῦ καφέ βόρακα διαλυμένον σ' ἕνα ποτήρι νεροῦ). Καὶ μιὰ σύστασις ἀπαραίτητη σχετικῶς μετὰ τὸν πονόλαιμο. Ἡ σοβαρότης που μπορεῖ νὰ ἔχῃ εἶναι ἐντελῶς ἀσχετὴ μετὰ τὸν πυρετὸ που προκαλεῖ. Παράδειγμα ἡ διφθερίτις, ἡ ὁποία συνήθως δὲν συνοδεύεται ἀπὸ ὑψηλὸ πυρετό.

Γιὰ τὴν ρινορραγία

Ἀντίθετα ἀπὸ ὅ,τι συνηθίζεται, μὴ πλαγιάσετε ποτὲ ἀνάσκελα, μετὰ τὸ κεφάλι πίσω, τὸ πρόσωπο τοῦ ὁποίου ἡ μύτη τρέχει αἷμα. Πρέπει ἀπ' ἐναντίας νὰ τὸ καθίσετε, μετὰ τὸ κεφάλι σκυμμένον μπροστά· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ ἀποφύγετε νὰ χυθῇ τὸ αἷμα στὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα, πράγμα που παρουσιάζει εὐνοήτους κινδύνους. Ἀκουμπήσατε στὴν πτέρυγα τῆς μύτης, ἀπὸ τὴν πλευρὰ που τρέχει, τὸν ἀντίχειρα οὕτως ὥστε νὰ πιέσετε τὸ διάφραγμα τῆς μύτης. Καλὸ εἶναι νὰ βάλετε μέσα στὸ ρουθόφι βραμβάκι βουτηγμένον σὲ νερὸ ὀξυγονοῦχον.

Μόδες

Για να φορέσετε μία Κουκούλα-έσάρπα με το Ταγέρ σας, πλέξτε το χαριτωμένο αυτό μοντέλλο.

Υλικά: 12 δράμια μαλλί πουκλέ μονόκλωνο κόκκινο ζωηρό, 50 δράμια ίδιοι μαλλί καφέ (pègre), 12 δράμια ίδιοι μαλλί κίτρινο ζωηρό, 2 βελόνες διαμέτρου 2 χιλιοστών.

Βελονιές: 1ον Ζέρσευ (καλτσοβελονιά) μία γραμμή καλή, μία ανάποδη. Ριγωτή Χ με το καφέ μαλλί 2 γραμ. καλές, με το κίτρινο μία γραμμή καλή, 1 γραμ. καλή, μία γραμ. ανάποδη, 1 γραμ. καλή, με το κόκκινο μαλλί 1 γραμ. καλή, 1 γραμ. ανάποδη, 1 γραμ. καλή. Έπαναλαμβάνετε από το Χ.

Εκτέλεσις: Υπολογίζετε 12 πόντους για 3 1/2 εκατοστά, εις πλάτος, και 12 γραμμές για 3 εκατοστά, εις ύψος. Η κουκούλα αποτελείται από δύο ίσιες μπάντες, ή μία από ζέρσευ καφέ, ή άλλη με την ριγωτή τριχρωμή βελονιά, πλάτους 30 εκατοστών, και μήκους 1 μέτρου 85 εκατοστών.

Για την μπάντα από σκέτο ζέρσευ, πιάνετε 102 πόντους με το μαλλί καφέ, πλέκετε με την βελονιά ζέρσευ όταν θα έχετε μήκος 1.85, θα κλείσετε όλους τους πόντους. Ετοιμάζετε μία δεύτερη μπάντα με 102 πόντους με την ριγωτή βελονιά που περιγράψαμε.

Μοντάρισμα: Ένωστε τις δύο μπάντες, 8ψι με 8ψι, κάμοντας γύρω-γύρω μία ραφή εις απόστασιν 1/2 εκατοστού περίπου από την άκρη. Αφήστε σε μία άκρη, ένα μικρό μέρος άρραφτο, για να μπορέσετε να γυρίσετε τις μπάντες. Κατόπιν κλείνετε το άνοιγμα με λεπτή βελονιά. Σιδερώνετε. Κλείνετε την κουκούλα διπλώνοντας την έσάρπα στη μέση και κάμοντας στην μίαν πλευράν μίαν ραφήν 2-3 εκατοστών μήκους. Η ανάποδη της βελονιάς ζέρσευ σχηματίζει την καλήν 8ψιν της καφέ μπάντας. Επίσης οι πόντοι απ' την ανάποδη της ριγωτής μπάντας θα βρίσκονται στην 8ψι.

Έλληνίδες

Βοηθήσατε την πατρίδα σας, προσφέροντας σ' αυτήν την έθελοντικήν εργασία σας. Όσες έχετε έστω και λίγες ώρες που μπορείτε να διαθέσετε, αποταθήτε εις τα γραφεία του Ε. Σ. Ε. Άλεξ. Σούτσου 26 ώρ. 9 ως 1. μ. μ., όπου θα σ'ας δοθούν αι δέουσαι οδηγίαι.

Για όσες πλέκουν παραδέτομε οδηγίες να πλέξουν εύκολα και γρήγορα ένα ζευγάρι ζεστά γάντια, χωρίς δάκτυλα.

Γάντια μάλλινα μόνο με αντίχειρα

Υλικά: 50 δράμια μαλλί, 5 βελόνες μετάλλινες 2 1/2 χιλιοστών. Βελονιές: Λάστιχο: 2 πόντοι καλοί, 2 ανάποδοι. Ζέρσευ (καλτσοβελονιά) εις κύκλον: πάντα καλή.

Πιάνετε 60 πόντους, πλέκετε 30 γραμμές λά-

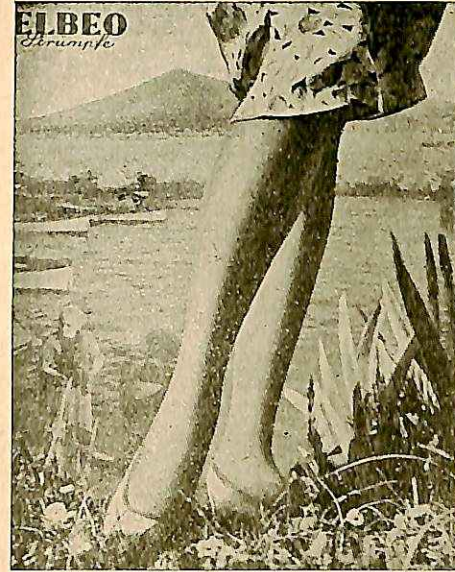
στιχο, κατόπιν 7 γραμ. ζέρσευ, εις κύκλον.

Αρχίζετε τον αντίχειρα: γι' αυτό, καθορίστε με μία χρωματιστή κλωστή τον πόντο που θ' είναι στο μέσον του αντίχειρος: κάνετε μία αύξησι από την κάθε πλευρά του πόντου, πλέκετε 3 γύρους χωρίς αύξησι και κάμετε μίαν αύξησιν εν συνεχεία εκείνων που είχατε πλέξει προηγουμένως.

Έξακολουθείτε κατ' αυτόν τον τρόπον κάνοντας τις αύξήσεις σε κάθε 4 γύρους, έως ότου φθάσετε τους 15 πόντους για τον αντίχειρα. Τοποθετείτε τους 15 πόντους σε δυο βελόνες, προσθέτετε 3 π. για το έσωτερικό του αντίχειρος, πλέκετε εις κύκλον στις 3 βελόνες επί 6 εκατοστά, και πιάνετε 2 πόντους μαζί σ' όλο τον κύκλο. Όταν θ' ας απομείνουν 5 πόντοι, τους κλείνετε και κάνετε μία ραφή από την ανάποδη.

Ξαναπιάνετε τους πόντους που είχατε αφήσει επί της βελόνας για το χέρι, πλέκετε 4 εκατοστά, κατόπιν ελιγαστεύετε ένα πόντο κάθε 4 γύρους, από την αντίθετη πλευρά του αντίχειρος. Όταν έχετε κάνει 4 ελαττώσεις, ελιγαστεύετε ένα πόντο, κάθε δυο γύρους, από την μεριά του αντίχειρος. Και αυτό επί 15 γραμμές, συμπεριλαμβανομένων των γραμμών που δεν έχουν αύξησι.

Κλείνετε τους πόντους που απομένουν και κά-νετε μία ραφή, από την καλή.

ELBEO

Η καλύτερα Κάλτσα
για τον καλύτερο κόσμο

Πυκναί περιπάτου
και διαφανείς ανάποδες
βραδυνές.

Πωλούνται εις όλα τα καλά
Καταστήματα εις τιμάς απόλυτως
ώρισμένες.

ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ

ΣΙΑΚΑ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Μητροπόλεως 44-46—Τηλέφ. 25-401

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΡΩΙ ΚΑΙ ΒΡΑΔΥ OREODONT ΔΑΜΒΕΡΓΗ

NIVEA
CREME

Τό μικρό κουτί	δρχ.	9.—
Τό μεσαίο »	»	17.—
Τό μεγάλο »	»	33.—

Ο καθρέωτης λέγει:
NIVEA!
Πάντοτε NIVEA!

Μόνον η συνεχής περιποίησης του δέρματος με κρέμα NIVEA δίδει εκείνη τη θαυμαστή νεανική 8ψι, η οποία θαυμάζεται από όλους. Ίδίως αι εργαζόμεναι γυναίκες και αι νοικοκυραί δεωρούν την NIVEA ως την ιδανική κρέμα διά την περιποίησι του δέρματος, διότι η NIVEA διορθώνει την 8ψι του δέρματος.

Διά της EUCERIT εισχωρεί η NIVEA βαθειά εις το δέρμα, τό καθαρίζει, τό τρέφει και τό δίδει την βελουδένια λάμψι και τό τέντωμα της νεότητας.

462

ΜΕΤΑΞΩΤΑ ΧΡΥΣΑΛΙΔΟΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1893

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΙΣ ΑΡΙΘΜΟΝ ΠΑΣΗΣ ΑΛΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ, ΑΙΓΥΠΤΩ, ΚΑΙ ΚΥΠΡΩ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΥΠΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

THE BANK OF TRUST COMPANY 205, West 33rd Srt. NEW YORK

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ ΕΝ ΟΨΕΙ ΚΑΙ ΕΠΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑΣ ΟΡΟΥΣ

ΠΡΩΙ ΚΑΙ
ΒΡΑΔΥ

OREODONT ΔΑΜΒΕΡΓΗ

ΤΟ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ἔχει τὴν πρώτην κυκλοφορίαν.

Εἶναι τὸ μόνον περιοδικόν, ποὺ ὁλόκληρον τὴν ἐβδομάδα χρησιμο-
ποιεῖται ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας του. Εἶναι συνεπῶς τὸ μεγαλύτερον ὄρ-
γανον διαφημίσεως πάσης ἐπιχειρήσεως, διότι κυκλοφορεῖ εἰς ὅλα τὰ
σπίτια καὶ ἀναγινώσκεται ἀπὸ τὰ μέλη κάθε οἰκογενείας.

ΔΙΑΦΗΜΙΖΕΣΘΕ ΟΛΟΙ ΔΙΑ ΤΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀπευθύνεσθε διὰ τὰς διαφημίσεις σας:

ΟΔΟΣ ΦΙΛΛΕΛΗΝΩΝ 23 (τμήμα Ραδιοφωνίας.) Ὡρα 9—11 π. μ.

Τηλ. 30-691 καὶ ὁδὸς ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ 12 Τηλ. 35-302.

30 μ. μ. καὶ 7.30-10 μ. μ. καὶ εἰς τὴν Διαφημιστικὴν Ὀργάνωσιν

«ΜΗΝΥΤΩΡ» Πραξιτέλους 15 Τηλ. 21.365

ΜΕΤΑΣΩΤΑ ΧΡΥΣΑΛΙΔΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1841

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡΧ. 1.205.000.000
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΗ 28^η ΙΟΥΝΙΟΥ 1940 » 10.680.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΡΥΖΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΙΔΡΥΤΗΣ
1841

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ:

Ἀγίω Νικολάῳ (Κρήτης)
Ἀργίνοιον
Ἀγινὰ (Λάρισα)
Ἀθήναις:
Πλατεῖα Μητροπόλεως
Καλλιθέα
Νέα Ἰωνία
Παγκρατίῳ
Αἴγιον
Ἀλεξανδρούπολις
Ἀλμυρὸς
Ἀμαλίας
Ἀμύνταιον
Ἀμφίκλεια
Ἀμφισσα
Ἄνδρος
Ἀργοστόλιον
Ἄρτα
Ἀταλάντη
Βέροια
Βόλος
Γρεβενὰ
Γύθειον
Δημητσάνα
Διδυμότειχον
Δράμα
Ἐδέσσα
Ἐλασσών
Ἐλευθερούπολις
Ζάκυνθος
Ἡράκλειον (Κρήτης)
Θεσσαλονίκη
Θήβαι

Θήρα
Ἱεράπετρα (Κρήτης)
Ἰθάκη
Ἰστιαία
Ἰωάννινα
Καβάλλα
Καλλάβρουτα
Καλάμαι
Καλαμπάκα
Καρδίτσα
Καρλόβασι (Σάμου)
Καρπενήσιον
Καρυαὶ (Ἄγιον Ὅρος)
Καστορία
Κατερίνη
Κερκύρα
Κιάτον
Κιλκίς
Κοζάνη
Κομοτινή
Κορίνθος
Κύθηρα
Κύμη
Κυπαρισσία
Λαγκαδᾶ
Λαμία
Λάρισα
Λεβάδεια
Λευκάς
Λήμνος
Λιμὴν Βαθέως (Σάμου)
Μεγαλόπολις

Μεσολόγγιον
Μεσσήνην
Μιτυλήνη
Ναύπακτος
Ναύπλιον
Νιγρίτα
Ξάνθη
Ὀρεστιάς
Παξοὶ
Παπάδος (Μυτιλήνης)
Πάτραι
Πειραιεὺς
Πλωμάριον (Μυτιλήνης)
Πόρος
Ποταμὸς (Κυθήρων)
Πρέβεζα
Πύλος
Πύργος
Ρεθύμνη
Σέρραις
Σητεία
Σκιάθος (Βόλου)
Σουφλίον
Σπάργη
Σύρος
Τρίκαλα
Τριπόλει
Φάρσαλα
Φώλρινα
Χαλκίς
Χανιά
Χίος

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Πάσης φύσεως τραπεζιτικαὶ ἐργασίαι ὑπὸ συμφερωτάτους ὅρους.